

Luceafărul

A. MUȘĂ

Anul VII. Nr. 13.

19 JULY 1908
Sibiu, 1 Iulie 1908.

Abonament:

Austro-Ungaria:		România:	
1 an 12 cor.	1 an 16 cor.	Ed. de lux 20 "	Ed. de lux 25 "
6 luni 6 "	6 luni 8 "	Ed. de lux 10 "	Ed. de lux 13 "

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor, în România și în Străinătate: 1 an 12 cor.

SUMARUL.

Andrei Bârseanu, Poezia Poporală.
 membru al Acad. Rom.
 Victor Eftimia . . . Balcanii (poezie).
 Ioan Agârbiceanu . . . Cea dintâiu lacrimă.
 Maria Cunțan . . . Povești în prag (poezie).
 Dr. T. Brediceanu . . . Ciprian Porumbescu și ope-
 retă sa „Craiu nou”.
 Maria Cunțan . . . Popas (poezie).
 M. Lungianu . . . La răvășit. — Icoane din
 popor. —

Dări de seamă: . . . T. Codru — Elena Farago,
 Șoapte din ambră.
 Cronica: Serbările din Blaj. Aminti-
 rea lui Ciprian Porumbescu.
 Serbările din Sibiu. Jabi-
 leul împăratului. Moartea
 lui Flondor. Din Germania.
 „Mercuri de France”. Jurna-
 listica în Germania. Serbă-
 rile Janimei. Știri. — Poșta
 Redacției.

Ilustrații: C. Pop de Satmary, La potcovar. Satmary, Lăutarul Ochi-albi, ca tarafal său. Sat-
 mary, Dillgență. (Trăsară de olac). Satmary, Țigan arsar.

ABONAMENT:

Austro-Ungaria:

1 an 12 cor. Ed. de lux 20 cor.
 6 luni 6 „ „ „ „ 10 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 7 cor.

România și în Străinătate:

1 an 16 cor. Ed. de lux 25 cor.
 6 luni 8 „ „ „ „ 13 „

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 12 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice
 schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul”, Sibiu (Nagyszeben).

Scoarțe pentru Luceafărul

orice an cor. 2.—.

Colecțiile „Luceafărul” complete.

Legătură elegantă în pinză.

Anul I, epuizat.
 Anul II, (1903) 40 cor.
 Anul III, (1904) 30 „
 Anul IV, (1905) 40 „
 Anul V, (1906) Ed. simplă 16 „
 Anul V, (1906) Ed. de lux 25 „
 Anul VI, (1907) Ed. simplă 16 „
 Anul VI, (1907) Ed. de lux 25 „

Toate colecțiile împreună ed. simplă C 130 ; ed. lux C. 145.

Colecții incomplete.

Sem. II, 1903. (nrele 9—23) 3 cor.
 Sem. II, 1904. (nrele 11—24) 3 „
 Sem. II, 1905. (nrele 11—24) 3 „

Cumpărăm „Luceafărul”.

Anul I, (1902), complet sau numerele: 2, 3, 6,
 8, 9, 10. (In doosebi nrele 3 și 9—10.)
 Anul II, (1903), 2, 4, 7 și 24.
 Anul III, (1904), 2 și 5.
 Anul IV, (1905), 1, 2, 4, 6, 8 și 10.

A se adresa administrației noastre.

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ

sab îngrijirea anai comitet de redacție.

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcia, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, V. Ciofleac, Al. Ciura, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, O. Goga, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, H. P. Petrescu, Ecaterina Piftș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmnicănu, I. D. Soricu.

Orice reproducere, fără indicarea izvorului, este oprită.

Poezia populară română.

Toate aceste produse poetice ale geniului poporului român, ca și numeroasele proverbe, basmele pline de fantazie și ingenioasele snoave și ghicitori, au rămas necunoscute lumii învățată până cătră mijlocul secolului trecut. Erat ca o comoară ascunsă, ce-și așteptă numai săpătorul iscusit, care s'o scoată la iveală și s'o scuture de rugina timpurilor.

Acest iscusit săpător a fost poetul Vasile Alexandri.

Îndemnat de curentul romantic, ce stăpâniă pe literații din țările apusene prin anii 1840 și care-i făcea să-și îndrepte privirile asupra tradițiilor și legendelor fantastice, păstrate în amintirea claselor de jos ale poporului; atras, poate, și de exemplul scriitorului sârb Vuk Stefanovici Karagici, a cărui colecțiune de poezii populare din patria sa avuseră un succes așa mare; în prima linie însă condus de iubirea față de poporul său și de țara sa, Alexandri, îndată după întoarcerea sa din străinătate, unde încercase diferite studii, dar se ocupase mai mult cu literatura, și cu deosebire după moartea mamei sale, începû a cutreeră ca excursionist munții bogați în păduri și în pășuni și câmpiile roditoare ale Moldovei, apropiindu-se peste tot de omul din popor și căutând a-i cunoaște felul de judecată și simțire, graiul simplu, dar expresiv și de multe ori plin de plasticitate, obiceiurile, cântecele, danșurile și, mai presus de toate, poezia sa atât de bogată, dar până atunci cu totul neluată în seamă.

Rezultatul acestor excursiuni, la care Alexandri eră adeseori însoțit, ajutat și îndemnat de pri-

tinul său Alecu Russo, a fost frumoasa colecțiune de balade populare, publicată în anul 1852 și 1853 în Iași, curând după întoarcerea poetului din exil în urma mișcărilor politice din 1848. Colecțiunea aceasta, tradusă în limba franceză de însuși poetul, iară în cea germană de W. v. Kotzebue, un bun cunoscător al limbei române, al țării și al obiceiurilor din Moldova, unde petrecuse mai multă vreme ca consul, fû complectată mai târziu cu balade, doine și hore, adunate și din alte ținuturi locuite de Români, și publicată în anul 1866 în București, capitala Principatelor-unite, sub titlul: »Poezii populare ale Românilor«.

Prin această colecțiune se atrase pentru prima oară, în mod mai serios, atât atențiunea lumii învățate străine, cât și a celor de acasă, asupra comorilor de frumsețe cuprinse în poezia populară română, și aceasta, întocmai ca Cenușoata din poveste, fû chemată să ocupe locul cuvenit între celelalte surori ale ei, mai favorizate de soarte.

Asupra dezvoltării poetului V. Alexandri, în-deletnicirea cu poezia populară a avut urmarea cea mai fericită. Ea l-a făcut să-și însușească acel graiu neaoș, românesc, care caracterizează toate lucrările lui, ea i-a îndreptat atențiunea asupra creațiilor originale ale spiritului poporului, care se reoglinesc și în lucrările sale proprii, ea l-a învățat să simtă cu poporul, și astfel l-a făcut cel mai popular și mai iubit scriitor român din secolul al XIX-lea.

Alăturiarea cu V. Alexandri și-a dezvoltat modesta, dar rodnică activitate scriitorul popular

P 2 306

Univ. "Petru Maior" Tg. Mureș

094674 2613

Anton Pann, un simplu dascăl de biserică din București, fost puțină vreme prin anii 1840 cântăreț la biserica Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu. Acest om harnic, fără multă învățătură, dar înzestrat dela natură cu istețime deosebită și cu mult umor, începî a adună și a publica, încă de pe la anul 1830, cântece de stea de cuprins religios, cântece profane populare (cântece de lume) și diferite anecdote populare. Lucrarea sa principală însă este »Povestea vorbei«, o excelentă colecțiune de proverbe »de prin lume adunate și iarăș la lume date«, împărțită în capitole după cuprins și înzestrată cu o mulțime de fabule și anecdote versificate de însuși culegătorul. În această colecțiune se oglindia, în modul cel mai strălucit, înțelepciunea poporului român, întocmai cum din baladele, doinele și horele adunate și publicate de V. Alexandri se putea vedea puterea lui de simțire și bogata lui fantazie.

Exemplul lui V. Alexandri și al lui Anton Pann află în scurtă vreme numeroși imitatori. În toate ținuturile locuite de Români se iviră bărbați și chiar și femei, cari începură a aduna cu stăruință produsele Musei populare. Astfel au fost pentru Ardeal, Bănat și celelalte părți ale Ungariei: At. Marienescu, M. Pompiliu, I. Moldovanu (colecțiunea întocmită de Iarnik-Bârșeanu, I. Pop Reteganul, T. Frâncu și G. Candrea. Enea Hodoș, I. G. Bibicescu, I. T. Mera, S. Măndrescu, Al. Țiplea și alții; pentru Bucovina: harnicul Simeon Fl. Marianu, răposat nu de multă vreme, care a dat la iveală și a lăsat după sine și numeroase studii folklorice. Obiceiurile Românilor la nunți și la înmormântări, serbătorile la Români, Ornitologia populară, Botanica populară română etc.); pentru Moldova și Basarabia: neîntrecutul povestaș Ioan Creangă, Elena Sevastos, M. Canianu, Arthur Gorovei, care a înființat o foaie specială pentru folklore »Șezătoarea« (în Fălticeni), G. Madan ș. a.; pentru Muntenia: P. Ispirescu, I. C. Fundescu, G. Dem. Teodorescu (o mare colecțiune de poezii populare diferite, împărțite după etatea celorce ce le cântă),

D. Stăncescu, Iuliu A. Zane (o mare colecțiune de proverbe, în mai multe volume) etc.; pentru Dobrogea: T. Burada; pentru Românii din Macedonia: I. Caragiani, M. G. Obedenaru, G. Weigand și Pericle Papahagi. — Afară de aceea, aproape toate foile literare și politice, cu deosebire cele din Ungaria, publică foarte adeseori colecțiuni mai mari sau mai mici de poezii populare, adunate cu deosebire de preoți, învățători și de alți cărturari, cari trăiesc în mijlocul poporului.

Natural, că nu toate colecțiunile acestea sunt făcute după un sistem bine precizat, și ar fi de dorit, ca o corporațiune literară, în prima linie »Academia română«, să caute a sistematiza aceea, ce s'a adunat până acum, și să caute a complectă colecțiunile existente, prin aceea ce mai lipsește.*)

Studiul poeziei populare a dat literaturii culte române o nouă viață. El a emancipat-o de sub influența literaturilor străine, sub care oscilase până acum, și i-a dat o direcțiune proprie, prefăcând-o, în adevăr, într-o literatură națională.

Sub influența poeziei populare s'au dezvoltat toți scriitorii mai de seamă ai Românilor din timpul din urmă. Muza populară, precum am arătat mai sus, a fost geniul cel bun, care l-a condus pe Alexandri; ea l-a învățat pe Eminescu, însuși un folklorist foarte zelos, acea limbă neîntrecută, care exprimă așa de plastic și așa de armonios ideile cele mai înalte și sentimentele cele mai puternice; ea i-a insuflat lui G. Coșbuc concepțiile sale cele mai fericite; sub semnul ei magic și-au început activitatea și și-o continuă și acum I. Slavici, N. Gane, B. Delavrancea, Al. Vlahuță, O. Carp, St. Iosif, Oct. Goga, M. Sadoveanu, Sandu Aldea, I. Brătescu-Voinești, I. Agârbiceanu și ceilalți tovarăși de muncă ai lor. Dovadă, că pentru fiecare popor izvorul de viață și de putere, — nu numai în ce privește literatura, — se află în sine însuși.

A. Bârșeanu.

*) Unele probe din poezia populară română, și peste tot din bogata literatura populară a Românilor, s'au tradus și în limba germană, precum și în alte limbi străine.

Balcanii.

În majestoasa catedrală a înserării de Octobre,
Sub bolțile întunecate, o rază tristă din apus
Întinde pete de lumină pe vârful piscurilor sombre,
Însuflețind ciudata lume a vremurilor ce s'au dus.

De printre criptele de nouri, o candelă în agonie
Înalță flacăra-i de jertfă spre cerul toamnei înorat,
Iar, din prăpăstii depărtate, ecourile lungi străbat
Ca niște glasuri năbușite ale-unei lumi care învie...

Și 'n liniștea de înserare aripa gândului se suie
Deasupra vârfulilor sterpe, deasupra clipelor de-acum,
În urma ei rămâne stânca învăluită 'n nori de fum
Și-o tristă umbră omenească ce trece lin — și par'că nu e...

Aici, o mână uriașă a 'nchis a vremilor poveste,
Din fiecare zi a lumii împodobind un șir de stânci,
Dealungul veacurilor multe, a tras cu dalta brazde-adânci
Și a zidit eternitatea pe negre văi, pe nalte creste...

Din ziduri ce aleargă drepte spre fundul văilor bizare,
A 'nfruchipat cetăți, orașe, cu nalte furnuri de aramă,
Iar din movilele pleșuve, ce 'n păcuri rare se destramă,
Biserici scunde, fără cruce, uitate 'n negura din zare...

Sunt temple vechi și părăsite, în care fumurile sfinte
Încremeniră 'n tremurătul suprem al lungei agonii,
Altare vechi, întunecate și bolți ascunse și chillii,
Mărturisind, ca o muștrare, credința vremii dinainte.

Sunt labirintele eline mai largi, mai negre ca în basme,
Sunt închisori în care geme înăbușitul plâns al plebei,
Oracole la poarta căror ingenunchiau stăpânii Thebei, —
Și din trecutele priveliști o lume 'ntreagă de fantasmе:

Ruina circurilor vaste din vremea Romei strălucite,
E pragul vr'unei catedrale, al vr'unui templu bizantin,
În care mohoriți călugări în fiecare seară vin,
Să 'nalțe rugi mântuitoare spre zeul legii urgisite...

Colo, un șir de colonade ascunde-o poartă de moschee,
Pe care nici o mână, poate, nu s'a cercat s'o mai apese, —
O poartă ce închide glasuri și lungi ecouri ne 'nțelese,
Șoptiri de robi, o tânguire, un răs, un plânset de femeie...

Și când, de printre nori, un petec de cer în flăcări se deschide
Și mantia împurpurată un șir de piscuri înfășoară,
Întregul munte se preschimbă — a cine știe câta oară —
În vaste domuri egiptene cu sfinxi enormi și piramide.

Din văi adânci, din zări de umbră, din vârful piscurilor sombre,
Aripi de pasări nevăzute se 'nalță, fâlfăie și cresc,
Întind lințolii uriașe și 'ntr'o aripă se topesc
Sub cerul sur și fără margini al înopțării de Octobre...

Victor Eftimiu.

Cea dintâiu lacrimă.

Părinții lui Dumitru Marian n'au fost oameni săraci. Aveau casa lor destul de bună, — atâta numai că eră pe o uliță mai ferită a orașului. Măestria le mergea bine. Mai erau pe atunci destui români în jur, cari cumpărau pieptare albe, înflorite, cojoace lungi cu ciucuri de mă-

Cu alți tineri nu-și prea făcea de lucru. Dar de mic copil i-a rămas o patimă urâtă: nu-și cumpără în veci nici creion, nici peană, nici negreală, ci așteptă până eșiau colegii pe-afară, și-atunci de-odată se repeziă și puneă mâna pe vr'un creion ori peană, ochite mai din 'nainte, sau

C. Pop de Sarmar, La potcovar.

tase, făcute de baciul Marian. Și erau — și dumnealui și dumneaei — oameni sănătoși, zdraveni, roșcovani la față, vecinic cu zâmbetul pe buze.

Nu puteam înțelege, dar nici ei, nici rude-niile, cu cine să samene copilul Dumitru, subțire, slab, pământiu la față ca o șindilă bătută de ploii. Poate c'un strămoș de-a dumneaei, grec de neam, »Grecu« cum îl pomeniau oamenii.

L'au dat târziu la școală, căci fusese tot bolnav; dar învăța bine. Când răspundeă vorbiă subțire, răgușit, ca și când i s'ar fi frecat în gât două tăblițe de fier ruginit. După ce sfârșiă, s'așeză în scaun, zâmbind de bucurie, rânjind mai mult.

turnă de unde apucă, negreală în călimărul său. L-au pârît în vre-o câteva rânduri la profesori, dar Dumitru Marian se sculă cu fața lui pământie și liniștită și, jurându-se în fel și chip că n'a luat nimic, scotea vr'un căpețel de creion și-l arătă »lacă, dle profesor, acesta îl am. Dar e al meu și-l țin tare de mult«.

Ajuns în clasele superioare, colegii nu-l mai pârau, ci-l priveau disprețuitor, și făceau vr'o aluzie la patima lui urâtă. Marian îi ascultă liniștit, ca și când n'ar înțelege nimic, numai câteodată zimbă răutăcios, eu amărăciune, întorcându-și spre ei obrăjii morți.

De acasă cerea regulat bani pentru necesarele de scris. Dar nu cumpără nici odată nimic; poate ici-colea vr'un caet. Acasă de multe ori își scotea cu bucurie de prin buzunare condeele, căpețelele de creion furate, și privea mult la ele, ca la niște lucruri scumpe. Adeseori avea un pumn plin de căpețele de creion.

Ș'a trecut bine toate examenele, vr'o 22—23 de ani să fi avut când a isprăvit, fără s'audă vre-odată un cuvânt de laudă dela vr'un profesor, oricât de bune răspunsuri ar fi dat. El însă nu se supără, ci își zâmbea zâmbetul său amar, rece. Se

vama târgului și a podului orășenesc. Eu mai departe n'am ce învăța».

Și ochii lui priviau în toate părțile, căutând ceva ascuns par'că. I-au dat pace, au crezut că glumește, deși nu-și aduceau aminte să fi glumit el vreodată.

Peste câteva săptămâni, Dumitru Marian ceru din nou cele două mii de zloți dela părinți.

Atunci bătrânul se 'nfrurie:

— »Ce vrei tu, măi băiete! să mă batjocorești acum la vârsta mea? De aceea te-am purtat opt ani la școală, ca să te pui acum în rând cu

Satmary, Lăutarul Ochi-albi, cu țitaraful său.

simți deodată om mare, dar se simți așa, ca și când n'ar fi umblat niciodată la școală. Nu putea face deosebire între el și o calfă de-a tatălui-său.

Părinții se gândiră unde să-l trimită să învețe mai departe. Îi spuseră o mulțime de cariere, îi făgăduiră cinci sute de zloți pe fiecare an, numai să s'aleagă om din el. Mirați, fără ca să-l poată înțelege, ascultară cuvintele lui.

— »Dacă-mi dați cinci sute pe an, ar veni două mii pe patru ani, cât ar trebui să-mai învăț. Ei bine, dați-mi acum două mii de zloți și v'ați limpezit de mine. Îmi trebuie să iau în arândă

jidovii? Pentru asta a trebuit să 'nveți tu atâta carte?»

Dumitru rânji sec.

— Adecă Dta nu vrei să-mi dai atâția bani?

— Nu! Mai bine-ți arunc să nu-i mai văză nimeni.

Băiatul îi zise cu răutate.

— Nu ești bucuros de slujba de care vreau să m'apuc. Ți-e rușine, văd eu. De aceea nu-mi dai bani.

— Nu... Mai bine-ți cumpăr o funie să te spânzuri dac'am ajuns până acolo, zise bătrânul, și amărât trecu într'altă odae,

Prin August s'a ținut licitația, și bătrânul Marian află cu spaimă, că Dumitru a luat vama cu contract pe șase ani. Cine să-i fi împrumutat banii ce trebuiau depuși înainte? Nu cumva...! Și încremenit își aduse deodată aminte de ceva. Căută cheile dela o lădiță mică de fier. Deschise și cercetă. Dar nu lipseă nimic. Atunci de unde să-și fi câștigat bani? Și dumnealui și dumneaei erau foarte nenorociți. Câteva săptămâni nici n'au mai lucrat la pieptare. În zilele de târg de peste săptămână n'au mai scos nimic în piață. Le eră greu de oameni, greu de lume, le eră rușine de băiatul lor.

Dar Dumitru Marian se mutase de mult în casa vămii, și s'a apucat ca un desnădăjduit de muncă. Ziua și noaptea nu mai aveă odihnă. Îmbrăcat în haine strâmte, învechite, murdare, așteptă în capul podului, în vântul aspru al iernii ca și în dogorirea soarelui de vară. Cu ochi neliniștiți priveă cercetător pe drum departe. Deslușă, mirosiă cu nările n'vânt, carele depărtate de târgoveți, ce-și îndreptau drumul cătră oraș.

La el în casă frig și murdărie și rămășițe de mâncări. Un pat sărac și-o masă de brad, pe pereți tăblițe și hârtii pe cari se grămădeau o groază de numere.

Tatăl său n'a venit niciodată la el. Prin târg, de-l întâlneă, se făcea că nu-l vede. Aprins de rușine, priviă într'altă parte, ori se opră deodată de vorbă cu cineva. Iar feciorul, cu fața puțină, aspră, pământie, ca și când vecinic i-ar fi suflat-o crivățul, cercetă prin târg, ca o pasăre de pradă, să vadă de-s însemnați toți cei ce vindeau, de nu s'a strecurat careva, fără să plătească. Și de află pe careva, făcea o larmă de se adună lumea în jurul lui. Dacă nu-i plăteă îndată de două ori prețul vămii, se infuriă, eră gata să dee palmi, să izbească. Cât ce primii banii plecă liniștit, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic, ca și când n'ar vedeă pe nimeni.

Mai mult năcaz aveă cu schilozii, cari veniau de prin satele vecine să cerșască la oraș în zile de târg. Dumitru Marian le ținea calea, le m-plântă mâna în zdrențe, și-i zvârlea înapoi.

— Plățiți, arză-vă para focului de netrebnici, dacă vreți să treceți podul.

Și chiar când plăteau, Dumitru Marian îi lăsa cu greu să treacă. Nu-i puteă, suferi pe oamenii aceștia, cari trăiau din mila altora. Îi priveă cu ochi dușmănoși, răi, cu sufletul plin de ură.

Înainte de-a luă el arânda, eră datina ca întreg podul, deoparte și de alta, să fie plin de schilozii de aceștia. Și se înalță mereu murmurul surd al vorbelor moi, umilite, al cântecelor slabe, ridicându-se în văzduh, împreunându-se cu vâjlițul potolit al apelor, ce treceau grabnice pe dedesubt.

Dar arendașul nou, nu-i mai suferi pe pod. Îi alungă cu bățul nodoros, îndreptă asupra lor care, caruțe, să-i potopească.

Părinții lui nu știau ce să creadă. La n'nceput li se părea că trebuie să fie aceasta o patimă, răsărită cine știe de unde în sufletul lui, dar n'o să țină mult. O să treacă, și feciorul lor se va întoarce acasă, își va vedeă de învățat mai departe, și nu se va lăsa așa ticăloșit, în rând cu jidanii cari adunau ouă. Dar vedeau că trece un an, trec doi, se n'ncepe al treilea, și băiatul lor nici gând nu mai are să se lase de meseria asta. Atunci gândiră că-i un blăstăm, și creștini buni cum erau, dădură la șapte popi să-i facă rugăciuni de deslegare. Oricum, nu se puteă închipui altfel ca un om cu atâta carte, pentru câștig, să-și uite de sine, să se facă de batjocura oamenilor.

Dar rugăciunile s'au prins ca nuca de părete. Părinții oftau și-și vedeau în silă de treburi. Cât ar fi dorit ei să iasă un domn mare din neamul lor de meseriași! Trei fete le-au măritat bine aici în oraș, dar ce folos; cine știe de ele că trăesc, unde auzi pomenindu-se numele lor!? Când se 'ntâlnesc, ei, neamurile, doar atunci. Și Dumitru învățase bine. Puteă eși om mare din el, și eată el, în loc să se înalte pe el și neamul lor, i-a scoborit și din rândul meseriașilor einștiți. Căci vameș n'a fost încă aici în oraș, român. Tot lifte străine, jidani mai ales.

Părinții se bucurară dar din inimă, când Dumitru, în iarna de-a treia, se îmbolnăvi rău, și trebuiră să-l aducă acasă.

Nădăjduiau că acum toate se vor întoarce spre bine. Ce știi! Poate tot puterea rugăciunii, ziceau dâșii — că Dumnezeu nu bate cu băta. Dumitru boli rău vr'o două luni de zile. Eră trecut el și mai din nainte, îmbătrânit și slab, dar acum, după boală părea o arătare, o spaimă. Nu ziceă nimic, nu întrebă decât de-un singur lucru: «adus-a Marți, — un jidanaș pipernicit ce-l lăsase n'locu-i — adus-a socoata cu banii de pe ziua trecută?»

Altceva nu zicea. Și când se întremă mai bine, când părinții în nădejdea căldă a unei îndreptări, îi vorbiră într'o sară tainic, de-o față cu avere, de logodnă și căsătorie, Dumitru se sculă repede, își luă paltonul, și 'n noaptea se plecat grabnic, prin vântul iernii, spre casa vămii.

Jidănașul se adună în jurul focului cu mâinile roșii, încârligite de ger. Când intră Marian, Marti tresări, și-și întoarse ochii de buhă spre el.

— N'ai închis rampa, Iudă! Hei, câte nopți va fi rămas rampa deschisă. Să mi te cari, ia acum, că de nu te prind de gât și te arunc sub pod.

— Fost frig, domnu Marian, fost frig și nu putut încuia lăcat. Venit să mă căldu, poi cui!

— Nu, să piei acum ludo, din ochii mei. Li numără câțiva gologani și-l împinse de spate pe ușa afară.

În noaptea aceea i se pără că nu se mai face dimineață. Afară vântul prindea din toate părțile căsuța dela marginea podului, și da s'o zmulga, și cum nu putea, mestecând o mulțime de glasuri ascuțite, șuerătoare, trecea huind spre oraș, într'o goană nebună.

Vameșul să 'nfășură în cojoc și se apropie de cuptor. Dar focul avea în noaptea aceea cântece neobișnuite. Flacăra scădea, creștea repede, apoi deodată se aduna toată 'ntr'un caer, gata să plece pe horn afară. Jarul rămânea inviorat, rânjind par'că.

În răstimpuri viforul se răzima de-alungul în podul de peste râu, apăsa greu, blanele părăiau, tot scheletul negru de peste apă trozneă dintr'odată, până când vântul, împrăștiat deodată în mii de fărâme, da năvală pe sub pod, vaitându-se, gemând, ca glasuri de oameni răniți de moarte, ca paseri mari atinse de săgeată.

Cum sta cu capul plecat deasupra cuptorului, lui Marian i se pără că fulgeră. I s'a luat așa deodată vederea ca de-un fulger tare. Privi spre fereștile jumătate desghețate, dar nu văzū nimic. Nu fulgerase dar! Și-și plecă iar capul spre cuptor. Dar iată că deodată în pustietatea plină de spaimale viforului înghețat, inima vameșului zvăcni odată tare, sărind din loc. O simțise par'că cum lunecase. Inima i se așeză iar dar gândul luminos ce-l prinse deodată, și de care-i văcnise inima, nu-l mai părăsi: »Îs nebun eu, se vede, de cred că fulgeră iar na!« Ascultă; cutremurat de spaimă, cântecile sinistre

de afară, din văzdubul întreg, și mereu îi venia în minte »Îs nebun eu, se vede, de cred că fulgeră iar na«.

Și gândul acesta de »nebun« îi stă mereu par'că drept în mijlocul capului, înfipt acolo ca un cuțit de argint strălucitor. Privea la foc, la flăcările galbene, la jar, privea pe fereastră, prin odaie. Zadarnic, el nu vedea, nu simțea decât acelaș gând.

Atunci, înfășurat în cojoc, se trânti în pat. Și cum s'a izbit, i s'a făcut par'că deodată și mai luminos gândul acela. Spaima îl cuprinse cu totul. De spaimă, de frig, poate de boală, dinți-i dărdăiau amarnic în gura ce nu se mai închidea. Și în neștire, ca mânat de-o putere mare, se cobori mai întâi cu gândul și cu simțirea în sufletul său plin de frig și de întunec, în viața lui ce-a dus-o până acuma. Și-i părea, în vis par'că, îi părea că 'n fiecare parte a vieții lui, unde i se duce gândul acum, se înfige cuțitul de argint ce-l simțea în mijlocul capului, — și lasă pretutindenea, unde se implântă, o pecetie, din care se cetea acelaș cuvânt: »nebun«.

Copil mic, ce-și vindea o parte din mâncare și banii li strângea într'un loc numai de el știut; student care fură creioane, pene și negreală cu sufletul liniștit, fără rușine; când crescuse mare, polița cu iscălitura falsă a tatălui său cu care a ridicat de două ori două mii de zloți, zbuiciumul vecinic aci la pod și prin târg, cele vr'o cinsprezece mii câștig curat ce adunase până acuma, — pretutindenea, pe toate acestea le înfieră cuțitașul acela alb și-i lăsa pecetea cu vorba »nebun«.

Și i se părea că și 'n viforul de afară și se zbate acelaș cuvânt: »nebulie«.

Și în schimbul acestei trude urâte, în sufletul său rece și întunecat, nu găsiă nici o bucurie, nici o 'ndestulare. El n'a răs odată din inimă, în viața lui, n'a iubit, n'a ajutat pe nime, nu i-a fost milă de nimeni. Cu cât se pogoriă mai tare în sufletul său, atras ca de-un magnet întunecat, vedea tot mai bine pustietatea și groaza acelu suflet, care-i părea lui acum ca un ochiu de mocirlă înghețată, — ca ochiul unui monstru.

Și ceea ce nici odată n'a gândit să fie așa de aproape, Marian simți cum i se 'ntunecă deodată toată ținta vieții, simți cum se lasă pe el, din tavanul casei par'că, umbra de gheață a morții.

Zvăcni repede din pat, ca ridicat de cineva,

și începuseră să se plimbe prin oada. Îl dureau picioarele din încheeturi, simțea că se doboară sub el, dar nu cuteză să șadă. Simțea că umbra aceea umblă tot după el, și așteaptă numai să-l poată înhăța.

Deodată vântul se opri afară, și în liniștea grea se auzi un glas slab, ca de stingere, la ușe.

— Taică, taică... taică, taică.

Vameșului i se opri răsufierea. Cu ochii holbați privea la ușe. De acolo venia acelaș mârăit slab.

— Taică, taică... taică, taică.

Dar repede după aceea și mai întârâtată, fur-

izbească cu călcăiul cîșmei. Dar umbra de mai nainte păru că se lasă grea pe dânsul, și-l înțepeneste.

— Taică lasă-mă înlăuntru. Că de nu o să mor. »O să mor, știu eu, că-i aproape moartea«.

— Moartea, întrebă, aiurit deodată, Marian. Și într'o clipă simți iarăși gândurile de mai înainte. Toate, toate pe rând, înfierate în pecetea »nebu«, și-i veni să sară repede ca mai înainte din pat.

Vameșul, tremurând, îl prinse pe străin de-o mână, și cu putere, îl trase repede în casă, lângă foc.

Satmary, Diligență. (Trăsura de plac).

tuna începuseră iar să urle afară. Și mârăitul nu se mai auzi. Marian se plecă să mai pună lemne pe foc. Abia putu să se ridice, ș'atunci văzù că ușa e deschisă puțin și cineva, de jos de lângă prag, privește înlăuntru. Glasul de mai înainte se auzi iar, mai stins:

— Taică, taică, lasă-mă că 'nghet.

Vameșul nu înțelese nimic, ci, seos din minți, alergă la ușe.

— Ce vrei mă? care-i acolo.

Capul se trase afară.

— Lasă-mă că 'nghet.

Și Marian, în ușa deschisă, văzù un mototol alb la pământ, plin de zăpadă. Deodată trăsări, inima-i veni la loc. Eră un schilod, de cari bătu el destui aci la capătul podului.

— Cară-te javră! Ce cauți aici? Și vrù să

— Așa taică, așa. Mai nainte venise; moartea să mă ducă. Da mie 'mi pare că i-am zis, stai maică, să mă duc ici în casă, să mă 'ncălesc, că tare mi frig. Și ea a zis du-te.

Sta ghemuit lângă cuptor și privea 'n pământ. Eră bătrân, rupt la vestminte, c'un picior olog. Marian îl privea mereu, ca și când l-ar cunoaște, ca și când l-ar fi așteptat de mult. Se plecă, puneu lemne, suflă aprig în foc, și pe furis, privea la moșneag. În răstimpuri fiori tari îi treceau prin trup ca și când i-ai fi slobozit apă rece pe cap. Se cutremură și iar privia la moșneag.

Acesta încet-încet începuseră să se desghețe.

— Vezi taică, eu m'am rătăcit. C'am plecat acasă, da m'a prins noaptea pe drum. Ș'a început să bată vânt plin de zăpadă. Mă răzimam în

bătă și mergeam. Dar deodată am lunecat, ori mă luase vântul. Când am putut să mă scol, nu mi-am aflat toiaagul. Și așa târându-mă plec mai departe. Dar să vede că m'am întors înapoi.

Vameșul ascultă și deodată, cum privea la moșneag, îi veni în minte, într-o clipă, toată desertăciunea vieții sale și ceva cald-cald îi porni dela inimă, îi trecu prin vine și-i străbătù tot trupul deșirat de boală. Scoase dintr'un ungher o sticlă și-o apropiu de bătrân.

— Soarbe-odată, moșule, să te 'ncălzești. E vin foarte bun. Și 'n glas aveă o tremurare adâncă. Schilodul bău odată, de două ori, apoi ochii începură a-i umbla prin odae.

Și vameșul, care nici odată n'a cercat să înțeleagă un suflet omenesc, — înțelesu deodată. Un alt val de căldură, îi porni prin trup ca o furtună, și el, trémurându-i mâinile, cercetă prin odae, și află un codru de pâne și o bucată de carne.

— Măncă să te 'ntrămezi, zise el, și i le dădù bătrânului. Fălciile se descleșară cu greu, ș'apoi în grabă începù să i se miște nervos toată fața, până și ochii, celui ce măncă lacon.

— Să-ți dee Dumnezeu bine, taică, eră gata-gata să mor.

Vameșul voi să zică ceva, dar nu putu. Un nod i se ridică în gât, și două lacrimi, ca doi stropi mari de ploaie, izvoriră din ochii, cari nu mai fuseseră nicicând umeziți, curățiți, de această apă sfântă.

Bătrânul porni dimineața, iar pe Dumitru Marian, îl duseră părinții încă în ziua aceea acasă, — aproape înghețat.

Prietinul care-mi spuse istoria aceasta, isprăvind, privi la mine lung întrebător.

— De ce te uiti așa la mine? îl întreb.

— Aștept să ghicești.

— Ce să ghicesc?

— Să-mi spui cine-i acesta Dumitru Marian.

— Bine omule, de unde să știu eu? Și acum priveam și eu întrebător la dânsul.

— Nu știi?

— De unde să știu?

— E dl Mărgineanu.

— Nu mai vorbi comedii! Președintele sedrii ortanale?

— Ei da, e dânsul. Nici eu n'am crezut, ș'odată l-am întrebat anume. Și mi-a spus tot, așa din fir în păr cum ți-am istorisit eu. Și tu știi că ce zice el, e sfânt. Acela încă n'a mințit nici odată, nici n'a înșelat pe cineva. Ei bine, el susține și azi, la vârsta de 60 de ani, că tinereta lui așa a fost, până la boala aceea mare. O patimă i-a 'ntunecat tinereta, o patimă, de care tu știi bine, lui i-e scârbă acum, dar care-l pteă face un tiran în toată viața. Nu știe să-și explice nici azi patima aceea, dar nici nu vrea să și-o mai amintească. Căci după ce s'a însă-nătoșat, s'a apucat, schimbat cu totul, de studii și vezi tu unde-a ajuns.

Dar ceva spune mereu: »De n'ar fi fost cea dintâi lacrimă, eu mă prăpădeam că cel din urmă ticălos«. Și atunci, oricine ar fi de față, se ridică în picioare, își face o cruce largă, și nu știu ce zice în gând, că numai buzele i se mișcă. Eu cred că mulțamește lui Dumnezeu.

I. Agârbiccanu.

Povești în prag.

III.

— Când e soarele 'n apus,
Doru 'n răsărit,
Pe la poartă-mi treci în sus,
Mândru și grăbit.

De am lacrimi pe obraz
N'am mânie 'n gând,
Știu c'atata mi-a rămas:
Să te văd trecând.

Aud fluierul doinind
Tânguios și lin,
Dar mă mângâi și mă mint
Că-i fluier străin.

Aud vorbe; spune drept,
Spune-mi-o curat:
Mai avut-ai dor în piept
Și vre-o mândră 'n sat? —

— Nu 'ntrebă. Viața-i grea,
Lupte și dureri —
Vom luptă copila mea;
Uită ce a fost eri. —

Răsar stelele 'n senin
Luna e 'ntre tei,
Cântă fluierul străin
Plânge glasul ei.

Bat din spată la război
Și mi-e capul greu —

Nu mai știu de plângeți voi
Sau amarul meu.

Maria Cunțan.

Ciprian Porumbescu și opereta sa „Craiu nou“.

Personalitatea muzicală a lui Porumbescu trebuie privită cu ochii vremurilor de acum 25 ani. E necesar deci să cunoaștem, înainte de toate, stadiul muzicii noastre de pe atunci, ca să ne putem pronunța obiectiv asupra importanței lui Porumbescu în dezvoltarea muzicii românești.

El a trăit în timpul când cu apariția puternicelor talente literare, ca Alexandri ș. a. Abia literatura începuse a lua forme mai desăvârșite, pe când muzica eră încă tot la început, se află în starea în care fusese literatura pe vremea lui Sion, cel cu deviza: vorbiți, scrieți românește pentru Dumnezeu!

Muzică artistică proprie nu aveam, dar existau deja societățile muzicale, reuniuni de cântări, cari, în lipsă de piese originale românești, erau silite a recurge la compoziții de autori streini.

Simțea fiecare, că felul acesta de muzică nu ni-e potrivit nouă, ba în vremea aceea de deșteptare națională, pieptul fiecărui român de bine ardea de dorul de a-și vedea neamul manifestându-se cu propriile sale particularități artistice, alături de celelalte popoare culte din lumea aceasta.

Porumbescu a fost între cei dintâi care a înțeles semnul vremii și, îndemnat de nobilele sale porniri, s'a așternut pe lucru și în timpul, relativ scurt, al vieții sale, a săvârșit o muncă uimitoare, scriind în toate genurile muzicale, începând dela felul ușor al melodiilor de joc până la piesele pentru canto și piano, duete, coruri și terminând cu opereta „Craiu nou“, ultima și cea mai însemnată lucrare a sa.

A scris deci după cum cerea trebuința, de multe ori grăbit, numai ca să dea lucrul gata la timp. Din cauza aceasta unele din compozițiile lui sunt puțin îngrijite, s'ar putea zice improvizate. Prin urmare lăsământul muzical al lui Porumbescu trebuie apreciat, nu întotdeauna după valoarea artistică a singuraticelor piese, ci mai ales după intențiunile evidente, cari le-a avut și cari au servit și vor servi încă de călăuză pentru cei ce cu

drag vor munci pe terenul muzicii naționale românești.

Din opereta sa „Craiu nou“ să vede clar tendința principiului că numai motivele curat populare pot servi de bază la crearea unei muzici artistice românești. Porumbescu e primul care, alegând frumoase melodii din popor, încearcă prelucrarea și potrivirea lor pentru trebuințele scenei. E admirabil cum în opereta aceasta partiile specifice românești din libret, d. p. rolul lui Moș Corbu ș. a. sunt mai plastic caracterizate și redată în muzică tocmai prin motive populare prelucrate. Partiile acestea sunt bine simțite, au nota sinceră, pe când marșurile, valsul și alte bucăți sunt imitațiuni după șabloane streine, și astfel fără valoare.

Să fiu bine înțeles: marșurile, valsul etc. din „Craiu nou“ le cred nereușite nu pentru forma lor muzicală străină, ci pentru că în acea formă nu s'au aplicat motive de ale noastre, românești. Ideea în sine de a recurge în muzica de operetă și la alte cadre, după părerea mea, nu e greșită, căci cu puținele forme cari le avem d. p. cea de horă, ardeleana, doina etc. să va putea zugrăvi o mică acțiune; nu vor ajunge însă acestea pentru susținerea unei lucrări mai vaste. Ba în anumite cazuri chiar, pentru a caracteriza mai cu efect vre-o persoană sau vre-o situațiune din scenă, tocmai prin abaterea dela forma românească se pot obține rezultatele cele mai frumoase.

Îmi închipui muzica la o icoană din viața poporului nostru dela sate, când între țărani — cari vor cânta doine și vor jucă brăul sau învârtita — am aveă și figura unui orășan. Persoana aceasta, care numai prin cultură mai progresată și prin haină să deosebește de țărani, pentru a scoate contrastul mai puternic la iveală, s'ar putea admirabil caracteriza în muzică prin aplicarea unei forme streine, d. p. prin felul romanței sau a unui vals etc. Dar numai forma externă, ritmul să fie împrumutat, iar sâmburele să se simțească că e românesc! — Nu înțeleg aici genul romanțelor

lui Leopold Stern și Carol Decker, nici măcar felul valsurilor pretinse românești ale lui Ivanovici, ci, folosind cadrul străin, să se auză clar și consecvent motivele doinei sau ale brăului românesc.

Lucrul acesta e incontestabil foarte anevoios și pretinde pe lângă o cultură muzicală desăvârșită o cunoaștere și o pătrundere extrem de minuțioasă a muzicii populare. Dar nu e imposibil! Insuși Porumbescu o dovedește aceasta d. p. în aria Dochitei dela începutul actului I, care are mai mult forma unei romanțe, cu toate acestea să simte consecvent timbrul doinei; de asemenea sunt admirabile câteva întorsături de doină în cântecul Aniceii „În aste haine așa simple” și aplicarea motivului sprinten de brâu în scena dela crășmă (actul II).

Din aceste câteva bucăți se vede câtă silință și-a dat Porumbescu de a crea o cale originală, nouă, cea adevărat românească, — moartea prea de timpurie l-a oprit însă de a duce la desăvârșire principiul său și astfel „Craiu nou” rămâne a se considera, în activitatea sa muzicală, ca un punct de trecere dela lucrările sale prime, pe temelii străine, la cele curat românești, pe cari avem deplină garanție că le-ar fi produs marele său talent.

Representația operetei în Sibiu, în zilele de 15, 16 și 18 Iunie a fost — cu toate greutatețile ivite în decursul studierii — destul de reușită. Rolurile au fost toate norocos împărțite: cel vesel al Dochitei l-a interpretat foarte drăgălaș, atât ca cântare cât și ca joc, d-na Veturia Triteanu; în rolul sen-

timental al Aniceii a avut, d-na L. Barbu, frumoase succese, de asemenea au plăcut d-nii Ghișa (Moș Corbu) I. Roșca (Leonaș) Curea (Ispravnicu) și Enescu (Bujor) căruia îi revin mari merite și pentru montarea și regisarea artistică a piesei.

O observare de încheere.

Ideea sulevată de societ. corală „Carmen” din București de a colecta suma de lipsă pentru scoaterea în tipar a tuturor compozițiilor lui Porumbescu, nu o găsesc tocmai norocoasă. Deja familia compozitorului a greșit când, fără a supune unei critici competente lucrările rămase, le-a editat, căci, după valoarea lor artistică și în comparație cu alte bucăți desăvârșite ale lui Porumbescu, se observă la prima vedere că sunt numai schițe, încercări, cari n’au putut fi menite publicității.

Deci, dacă e să se facă ceva, ca manuscritele din vorbă să nu dispară ci să rămână ca o relievie pentru toate vremurile, cred că ar fi mai potrivit dacă vre-una din societățile noastre culturale, fie dela noi fie din regat, le-ar lua în primire și le-ar păstra pentru aceia cari cu pricepere vor dor să le răsfoiască; iar în tipar să se scoată numai ceea ce o comisiune de experți ar afla de publicabil. Altcum, chemați și nechemăți, vor ajunge să judece pe autor dintr’o parte falsă, iar nu după valoarea bunelor sale lucrări și a nobelilor sale intențiuni. Și ar fi păcat să se întunece astfel memoria aceluia care cu atâta convingere și entusiasm sincer a luptat pentru isbânda muzicii noastre naționale.

Dr. Tib. Brediceanu.

Popas.

De unde stăm acum,
Prin palfini și răchite,
Se vede albul drum
Din văile n’florite.

Mă uit peste vâlcea,
În zările senine,
Și nu ’nțeleg ce vrea
Durerea n’ piept la mine.

Maria Cunțan.

La răvășit.

— Icoane din popor. —

II.

Acum se urmează cu 'mpărțitul brânzei la stâna oilor. Rucărenii s'au făcut stăpâni pe burdușe, și-și cer partea lor după tocmeală, nu după ce poate da stâna, după vreme și 'mprejurări; pe când Moicenii se mulțumesc cu două oca de oae, ba primesc și urdă 'n loc de brânză, pe când de unt nici că mai strică vorba.

— Așa-i partea noastră, totdeauna și ori unde ne-om duce, par'că noi n'am plăti, și oile noastre n'ar da lapte, ca toate oile! zice unul din ei, pornind pe potecă 'n jos, cu trăistuta la spinare, dând din umeri și vorbind cu toți în drumul său. Pe munte, în tot locul, se văd ciopoare de oi, și se aud într'una strigăte 'nțiglate.

Mieii s'au ales de dimineată, mioarele sunt în strungă, amestecate cu berbecii, și sar ca niște draci în sus, de nu-i chip să le prinza bieții oameni; iar colo, pe poiana de lângă stână pasc mănăzările, răsfirate până sub poalele pădurii. Le-au muls de amiază, cel de pe urmă muls în munte, și acum le-au lăsat un pic în voia lor, în porneală ușoară pân' ce le-o veni rândul la ales.

La chioatoarea stânii, câini și porci laolaltă sorb zăr dintr'un sgheab, în cuvițeli și mărățuri. Legați de parii dela strungă, câțiva cai stau înșăuați gata, să le pună doar brânza 'n spinare și s'o ia apoi pe plai. Ici-colo alții, priponiți, smulg din pământ, cu dinții lor ca cleștele, earba tocită și uscată sfarog. Mai la o parte, sub brazii, e o adunătură mare de oameni. Din spre stână vine d'a dura mânătorul c'o mămăligă mare p'un fund de lemn. Mai în urmă, vine un altul c'o strachină de coji de caș și c'un bulz mare de urdă.

— Ne-o trimes nenea baciul cu astea. Numa' să credeți și dumneavoastră, că așa-i la spartul stânii!

Oamenii — mai toți de »dincolo« — scot de prin buzunare sticlele cu rachiu d'al lor d'ăla unguresc, de-ți iese vâpăi pe nări, când îl guști. Și, cu câte o 'nghitătură-două, s'au pus să mănânce ce-a dat Dumnezeu. Pe la jumătatea mesei, pe când e mai mare tihna și gustul mai simțit, se aud clingăte de clopoței d'acioae și de tălângi multe. Mănăzările, strânse grămadă, coboară mu-

chea dealului, sărind ca nealțădată; simțiau, par'că, și ele ceva neobișnuit în ziua asta. În mijlocul lor, încărcați ca vai de ei, cu sărici multe, cu găleți, cu târhat de tot felul, aleargă câțiva măgari. Dar, dela un loc, ce le trece lor prin cap, că se rup d'odată din oi, și o iau așa rasna spre stână, sbierând sbieretul lor ciudat. Căii se sperie, rup căpestrele, scot priponele și o croesc la fugă; măgarii însă după ei, cu capul în sus și cântând mereu ca din buciom. Bieții oameni sar în sus, cu masa neisprăvită, și se iau după cai, înșirați toți pe poiană, lăsând jaf căinilor tot ce bruma mai rămăsese nemâncat. S'au alergat ei mereu, cu cai și cu măgari și o să mai alerge mult și bine, c'au trecut de stâna vacilor, tot urcând și coborând la dealuri, ca goniți din urmă de urgie.

Mănăzările au intrat acum în strungă și s'au început pe dată alesul. Cu catastifele 'n mână, stăpânul se 'nvârtește printre oi, însoțit de baciul și de vâtaful mănăzarilor. Dar cum mulți dintre oameni s'au dus după cai și au rămas aproape numai fete, neveste și feciori, totul merge mai anevoe, cu zăbavă mai multă, că mănăzările-s mari, năvăloase și unele din ele grele ca pământul, de nu poate să le ridice oricine și să le arunce 'n țarcurile, făcute anume pentru desbăscăluială.

Furnică strunga de oi și de oameni, se grămădesc în câte un colț, se 'ntâlnesc față 'n față, se isbesc, cad, se scoală, mai răsând, mai înjurând, și-și văd iar de lucru, c'asa-i la răvășit: tevatură multă. Câte odată prind doi inși o oaie, smuncește fiecare, fac gură:

— E a mea, omule, nu vezi: furculiță 'n dreapta și prucea 'n stânga, semnu' nostru de când lumea!

Cellalt se uită bine, dă să zică și el ceva; dar baciul și șeful mănăzarilor s'amestecă 'n vorbă și dau dreptatea cui o are; că ei cunosc oile pe d'asupra, după lână, cum își cunoaște un părinte copiii, fără să se mai uite la ochi și la sprâncene.

N'au apucat să scoată mănăzările nici jumătate și la o margine a strungii se aude strigând:

— Să lași oaia, că nu-i bine!

— Feri înlături, că te-amestec cu țărâna!

— E a mea, căne ce ești! Ți-am spus de atâtea ori, că moarte s'o face, dar oaia nu se ia!

Și ciobanul înfinge mâinile 'n lâna din spinarea oii. Cellalt-o apucă de gât și-o trage spre el. Oamenii stâinii se apropiă; dar ce puteau să facă? Ei știau de mult cearta, că s'a început dela urcatul oilor în munte și a ținut toată vara, și a dat naștere la multe hărțueli la muls, când le cădea 'n mână oaia și lămuriau semnele ei. Ciobanii cu cearta sunt doi mânăzărari, unul din sat și altul »de dincolo«. Care o fi vinovat, nu se știe. Dar Rucăreanul arată semnul ei la toate oile lui, pe când Moiceanul spune 'n gura mare, că oaia a avut la o ureche pișcătura și dela 'ntărcat s'a făcut ca prin minune pișcătura în cinci.

— Tu poți, să spui, ce-i vrea! Oaia ta s'a prăpădit! Asta e a mea! Are semnu' meu și n'o las nici mort! zice Rucăreanul.

Cu asta face o sfortare, să ridice oaia. Moiceanu il apucă de piept. Rucăreanu il înhață și el, sucește și trage. Cămașa părăie tare și rămâne un petec bun în mână. Lumea se rotește 'n jurul lor.

— La o parte, oameni buni, că se face moarte de om! zice unul din cei doi.

Ciobanii mai tineri își dau coate, să sară 'n mijloc; dar le e teamă de 'ncăereală, că s'o face bătaia și mai mare, că și printre ei fierb dușmăni multe, și clocotește ură d'o vară întreagă și când o isbucni, să-te ții pânză, să nu te rupi! Că se batjocoriau și se porecliau, cum le veniau la gură, unii pe alții. Rucărenii făceau calici pe cei »de dincolo«, le ziceau că n'au nici dupăce să bea apă, și le cântau, de câteori se luau la colț, cântecul:

»Moiceașii, vai de ei,
Măliguța șapte lei
Și scrumu' dă pă căldare
Face-un leu și cinci parale!
Moiceaș, cu traista goală,
Aleargă pe drum să moară.
Unde vede putrigai,
Tot crede că e mălai.
Face măliga cât nuca
Ș'o păzește cu măciuca,
Să nu i-o mănăce furnica!»

Iar cei de »de dincolo« le ziceau numai »hoți de Rucăreni« și că de fuduli ce sunt nu-i încape cămașa 'n spinare. Și când povestiau câte

Satmary, Țigan ursar.

ceva nu scâpă odată prilejul să arunce unii altora săgeți, măcar așa câte o vorbă: »Calicea un Moicean« ori »Fudul ca un Rucărean«.

Baciul ține mai mult cu Moiceanul, că-i d'ai lui; iar stăpânul, cu toate că-i stăpân și trebuie să fie drept, îl trage inima cu cel din sat dela el, mai ales că-i e fin și omul lui de 'ncredere.

Cei doi ciobani au pus acum mâna pe băte. Un fior de groază trece prin toți. Fetele și nevestele încep să țipe; iar rudele lor își frâng mâinile și bocesc ca la mort:

— Vai de mine și de mine!

— Săriți că se omoară!

Ca doi berbeci, când încep lupta, cei doi frați d'o vară, îndușmăniți de moarte, să dau un pas îndărăt, ridică bătele 'n sus și le isbesc odată cu putere. Fiecare caută, să dea la cap, să sfârșească mai repede, că furia n'are răbdare și vrea să vadă curgând sânge, vrea să fărime 'n picioare pe protivnic. Dar băta cade peste bătă și se dă 'ndărăt. Cearcă să loviască 'n piept, dar în loc de piept nemerește pământul, și se ridică repede 'n apărare. Se 'nvărtesc în loc ciobanii; bătele fac roată 'n aer, sar în dreapta și 'n stânga, se ciocnesc mereu, fără să poată ajunge

la țânta, unde le mână setea de biruință și dorul cumplit de răsbunare. Dar, dela o vreme, brațele prind a se muia, ochii se fac mai mici, și nu mai scântee așa ca la 'nceput. Se uită chiondăriș unul la altul, și par'că același gând le trece la amândoi prin cap. Cei de p'alături au priceput, ce umblă ei să facă, că cunosc doar bine lupta asta și firea ciobănească, și uitând cearta dintre ei, sar d'odată din toate părțile, îi cuprind de mijloc și de mâni.

— Destul, măi frate! Destul, ce Dumnezeu! Doar n'ți face moarte pentr'o răie de oaie?..

Mamă și nevestă sar și le iau cuțitele din teacă.

— Fii de treabă, Culăiaș, nu te potrivî mănii, că nu te duce la bine! zise feciorului ei, Reveica din Măgură. Dar el i s'a smuncit din mână.

— Lasă-mă, lăsați-mă, să-mi răcoresc inima în sângele lui!

S'au apropiat acum de strungă funcționarii dela cele două vămi.

— Da' ce s'a 'ntâmplat? întreabă unul.

— Ia nimic! Prostii d'ale tineretii!

Cei doi ciobani s'au desfăcut din brațe și se uită 'n jos prostiți. Moiceanul tremură încă de furie, căci vede bine, că pagaba-i a lui. Dar se face miel în fața oamenilor Împărăției și tace mâlc, că de or află ei, or da dreptate tot hoțului de Rucărean, și el nu numai c'a rămâneă făr' de oaie, dar a plăti cât n'a avea la ușa lipsa ei, după cum spune la lege.

Funcționarii s'au așezat la ușa făcută între doi pari și 'ncep numărătoarea mânărilor. Soarele e acum în chindii și razele lui scaldă cu lumină roșcată poenele »grindului«.

Mihail Lungianu.

Dări de seamă.

Elena Farago, *„Șapte din umbră“*, Editura revistei „Ramuri“, Craiova, 1908. Prețul Lei; 1.50.

Primul volum de poezii al d-nei Farago-Fatma, apărut în editura revistei noastre, a fost bine primit atât de public cât și de critica literară. Aceeași soartă norocoasă a avut-o și volumașul de traduceri, apărut înainte cu câteva luni și despre care s'a vorbit și în această revistă.

Taina acestei bune primiri e a se căuta în talentul d-nei Farago și mai ales în nota nouă și originală cu care încearcă să îmbogățească literatura noastră mai nouă. Zic încercă, nu ca o micșorare a originalității care se desprinde din creațiunile d-sale, ci fiindcă mi se pare, chiar și după cetirea celui din urmă volum, că această originalitate nu e destul de pronunțată, destul de stăpânitoare. Talentul d-nei Farago și în „Șapte din umbră“ stă la aceeași răspântie de drumuri ca și în primul volum. Nu s'a putut încă hotări pentru forma ușoară, clară, săltăreată și originală a versului cu influențe populare, în care s'a dovedit a fi adeseori o mare măiastră. Mai stăruie și astăzi pe lângă forma greoaie, lungă, nu tocmai clară și de multeori mistică a versului, care nu poate înșenici gingășia sentimentelor discrete ale unui suflet ca cel al d-nei Farago.

Să nădăjduim însă că va ascultă și cântăreața noastră sfatul înțelept ce-l dă muza visătorului ce-și cântă dorul pribeag:

Ci fi mereu drumețul care
Își știe singur ținta lui.

Hotărându-se singură să pornească pe cărarea ce o stăpânește cu atâta măiestrie, putem aștepta cu bucurie viitoarele-i creațiuni, căci ne asigură versul:

De-ai pornit cumva spre-o țintă
Umblă-ți drept cărarea ta, —
Niciodată, nici o clipă
Împrejur nu te uită.

(p. 16)

Poeziile mai reușite din volumul „Șapte din umbră“ sunt cele cu formă populară, dintre cari reproducem:

Busuioc floare cu dar.

Busuioc, floare cu dar,
Floare de descântec
Orice viață-i înzadar
Și mă chiamă 'n noapte iar
Mult temutul cântec...

Busuioc, floare de leac,
Vraja ți se pierde, —
Ce-i făcut nu mai desfac,
Dorul meu nu are leac,
Florică verde!..

Dorul meu se stinge mut,
Nu-i cuvânt să-l spună, —
Numai cântu cel temut
Știe leacul ne 'ntrecut,
Florică bună!..

Și cu cât mă tem, el tot
Mai cu sete-mi cântă,
Și mă lupt să nu-l socot,
Și mă tem că n'am să pot,
Florică sfântă.

Celui ce n'a fost.

Din pustiu zădar,
Iar mă chiamă, iar,
Gândul cel amar...
Dor de mamă, dor,
Dorul tuturor
Clipelor ce mor...

Dragu mamii drag,
Vis de veci pribeag,
De-ai ști tu, de-ai ști
Câte știu șopti,
Cât alean și vis
Și cât plâns închis,
Atâți ani stingheri
Făr' de primăveri...

Dragu mamii chin
De-ai ști tu cum vin
Pe aripi de vânt,
Grairi din mormânt,
Și ce greu mă dor
Cu muștrarea lor,
Că n'ai fost să-mi dai
Rost bietului traiu...

Din aceste două bucăți se poate judecă indeajuns gingășia și discreția sentimentelor cari frământă su-

fletul poetei și cari sunt notele caracteristice ale creațiunilor d-nei Farago. Când aceste sentimente învăluite de resignațiune, de o ușoară umbră de pesimism, care o indeamnă uneori la un fatalism: „ci toate le lasă 'n voia sorții...” (p. 29) sunt intrupate în versurile curgătoare ale ritmului popular și înădite cu întorsături populare, reușesc pe deplin și ele vor rămâne în literatură. Îndată ce autoarea alege versul lung, cu circumscriseri, devine prea puțin clară, chiar obscură.

Dintre poeziile cu o formă scurtă și reușită amintesc *Vii noapte*, cea mai caracteristică poate din volum pentru felul de a scrie al d-nei Farago și în grad înă care e un mângărit de gingășie. Pe aceasta din urmă o reproducem întreagă:

În grădină.

Stai singură 'n grădină Și iar începi un cântec
Și dragostea ți-o cânti, Duios incetinel...
Și-atâta ți-e de bine, O nu-ți întinde mâna
Că par'că te 'nspăimânti... Spre bietul stânjanel!..

Lași cântecul, și iară O nu-ți întinde mâna
Pierdută 'n gânduri cazi... Să rupi o floare, când
N'a fost nicicând sub ceruri l-atâta duiosie
Seninul care-i azi, În farmecul din gând!..

l-atâta primăvară Căci vraja asta care
În mugurii din tei, Plutește 'n tot ce vezi,
Și-au înflorit ast' noapte De par'că firea întreaga
Atâția stânjanei... Te 'ndeamnă să visezi,

O simte ca și tine
Plăpândul stânjanel,
Și cine știe dacă
N'o fi visând și el!

Volumul mai cuprinde la sfârșit câteva poezii inspirate de răscoalele țărănești din 1907. Dintre aceste cele mai reușite ni se par *Doina cu sfârșitul*:

Jalea primăverii ăștia
Nu 'ncercă s'o cânti vr'odat'
Că s'or învăță copiii
Să blesteme, și-i păcat!

Secetă.

Nici un nor, nici semn de boare
Par'că n'a plouat de-un veac, —
Stau așa de par'că zac
Însetatele ogoare.

Și 'n grâu rar, cu spic sărac,
Prăpădit de prea mult soare,
Se desfac nepăsătoare,
Așa multe flori de mac!..

Doamne, Doamne... de ce-s oare
Așa multe flori de mac
Vara asta pe ogoare?..

Volumul d-nei Farago e o contribuție reală la mișcarea noastră literară mai nouă și e vrednic să fie cetit și la noi, unde se vor găsi multe suflete intrudite cu al poetei.

T. Coltru.

Cronică.

Serbările din Blaj. Reuniunea meseriașilor din Blaj a aranjat, în sărbătorile Rusalelor, frumoase festivități, la cari au luat parte o lume de oameni, atât din Blaj, cât și din împrejurimi.

Meseriașii din Sibiu, sub conducerea dlui V. Tordășan, cei din Cluj sub conducerea dlui Eug. P. Păcurar și cei din Sebeș sub conducerea dlui Băilă au ținut să fie reprezentați prin deputațiuni la festivitățile tovarășilor de muncă.

Un sentiment de mândrie și însuflețire ne-a stăpânit în decursul acestor serbări, văzând de-o parte încheierea atâtor forțe harnice și alipirea lor către societate și către inteligența lor conducător, profesorul Precup; în aceeși vreme, ne gândiam cu multă îngrijorare la ce s'ar fi ales de această clasă de oameni atât de bine încheșată astăzi, dacă societatea lor nu i-ar fi adunat la un loc, nu i-ar fi călăuzit cu conferințele cărturarilor blăjeni, cu biblioteca și cu jurnalele ce le sta la îndemână.

În câte părți s'ar fi risipit aceste forțe, cari azi alcătuiesc un întreg atât de bine încheșat?

În presară s'a predat *„Vivandiera”* de Alexandri, *„Achim filaru”* (Bănuțiu) și *„După teatru”* (Stefanelli); s'a cântat *„Imnul steagului”* o compoziție mai nouă a maeștrului Mureșan, apoi altele a compozitorilor Dima și Kiriac. Pre-

stațiunile corului au fost multămitoare — remarcam în deosebi vocea d-nei Kampf — iar dintre diletanții noștri au excelat și de astădată d-na Trifan, d-mii Coltru și Gruța.

A doua zi meseriașii s'au întrunit în locul societății și au plecat la catedrală însoțiți de delegații societăților surori, precedați de pompieri din Blaj cu orchestra lor. Descărcările trescurilor din mijlocul pieței remarcău părțile mai de frunte ale serviciului dumezeesc.

Služba sfințirii apei a îndeplinit-o părintele canonic Bonea, care a stropit cu aghiasmă steagul ținut de nașele: vâd. Elena Pop, Cornelia Hodoș, Virginia Precup, Augusta Szabó și Elena Trifan.

Din discursul de toată frumuseța al părintelui canonic țin se remarcă măcar cele două passage finale.

„Când fericitul episcop Ioan Micu Clain a întemeiat Blajul, ca oraș, el a voit, ca nici el, nici următorii săi să nu trăiască între streini, ci între credincioși din neamul lor, căci numai așa își pot îndeplini în libertate misiunea lor grea și plină de răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Mulți dintre vechii locuitori ai Blajului nu au priceput acest rost al orașului nostru, și nici chiar binele lor propriu. Ei și-au părăsit meseriile, care le erau un izvor nesecat de bunăstare și s'au apucat de lucrări mai ușoare, mulțămindu-se unui numai cu venitele, ce le

puteau avea dela niște școlari săraci. Din pricina aceasta cele mai multe din vechile familii au sărăcit și s'au stins, ori s'au împrăștiat, și dacă voi, iubitorilor meseriași, nu le-ați fi luat locul și nu ați fi înțeles rostul Blajului și binele vostru propriu, astăzi acest oraș și-ar fi pierdut mai de tot caracterul său românesc și creștinesc. Lucrați deci și în viitor pentru acest scop frumos. Cumpărați articolele, de care aveți trebuința pentru meseriile voastre, dela neguțătorii creștini și români, pentruca să puneți temelie și la o clasă puternică de negustori creștini și Români din Blaj.

Nu uitați a intra în atingere deasă și pretinească cu poporațiunea românească din jurul Blajului, căci clasele orașenești nu pot trăi fără de sprijinul satelor. În legatură strânsă cu locuitorii Români din Blaj și cu satele românești din jur, voi veți putea crea în scurtă vreme un oraș, care să fie mândria voastră cea mai îndreptățită, fala neamului românesc și adăpost sigur pentru sfânta noastră Mitropolie. Vă predau deci acest steag binecuvântat și sfințit de Dumnezeu în urma rugăciunilor ferbinti rostite de toți cei de față. Păstrați-l pururea nepătat și cinstit, ca simbol al hărniciei voastre din trecut, al legăturilor voastre de frație românească și creștinească de astăzi, și al aspirațiilor voastre alese și mari din viitor. Faceți, ca decăteori veți scoate acest steag, spre a flutura mândru între voi, el să poată spune tainic de o nouă izbândă pentru voi, pentru acest oraș, pentru biserică și pentru neamul nostru. Amin!

A urmat deschiderea expoziției, care a lăsat multă mirare generală. Cunoaștem destoinicia meseriașilor noștri, dar constatăm că nu s'a prezentat cu totul în altă lumină, în sinteza expoziției.

Înainte de o 10—20 de ani, cine ar fi putut visa macar de un progres așa de însemnat, de o clasă socială atât de organic încheșată!

Expoziția aceasta a putut convinge că avem forțe vrednice de luat în seamă și că nu e nici o nevoie a recurge la străini, nici la alte orașe, ci toate le poți avea dela Români.

Lucrările de mecanică (Eug. Nicola, Sim. Vaida, Vasile Barna, N. Ioanovici) ne înfățișează mașini de trierat, pluguri, cară ferecate, sobe după cerințele cele mai moderne. Într'un ungher expoziția lucrurilor de mână, aranjată de d-nele Precup, Solomon și d-ra Rozica Căpușan, își delectează privirea cu jocul variat al culorilor și teșăturilor, al covoarelor naționale și al broderiilor celor mai gingașe. Remarcăm câteva nume: Berta Solomon, Paulina și Maria Moldovan, Minerva Coltor, Emilia Dragoș, Maria Kampf și Ana Christian, Otilia Rîțiu șcl.

Tipografia și librăria arhiepiscopeană expune într'o vitrină cărți vechi de pe vremea învățaților călugări ai mănăstirii Sfintei treimi până la cele recente ale scriitorilor bisericești, didactici și profani din zilele noastre. Alături, culegătorii hărniciei culeg material nou, înșirând literă lângă literă în »zațuri«. Clișee vechi, lucrate în lemn, din vechile noastre cărți bisericești se înșiruie alături de clișeele cele mai recente.

Tâmplarii Nic. Mărginean, I. G. Halász, C. Gruța și Em. Oltean expun lucrări din bransa lor, uși și ferești, construcții de turnuri în miniatură, mese de scris, biblioteci.

Croitorii Aurel și Dion. Trifan și N. Chicidean expun haine, cari pot să satisfacă gusturile cele mai rafinate, iar comercianții noștri: Faur și Handrea, »Consumul«, Sf. Nyerges, Russu & Comp, au aranjat câteva galantare drăguțe iar cei dintâi au împodobit cu adevărat bina, alcătuiind un adevărat pavilion. Compactorul I. Domaș expune o legătură de evanghelie; frizerul A. Ienășel, franzelarul R. Moldovan și curelarul I. Șofron expun de asemenea lucrări din bransa lor.

Deosebit de interesantă e expoziția pantofarilor, Al. Ianza, I. Săsărman, Băcilă, V. Bindea, N. Băciu, Dragoș și I. Mircea precum și a argășitorului N. Băciu.

Apoi cea mai pitorească și cu motive mai naționale e aceea a cojocarilor: V. Solomon, Ioan și Matei Iclozan.

Părțile mai frumoase s'au și fotografiat și sperăm să le vedem publicate chiar în coloanele acestei reviste.

Al.

Amintirea lui Ciprian Porumbescu, regretatul compozitor bucovinean, s'a sărbătorit cu deosebită însuflețire în mai toate centrele românești.

Cu prilejul împlinirii a 25 ani dela moartea lui Porumbescu, societățile corale românești, din regat și din celelalte ținuturi locuite de Români, au ținut să comemoreze prin festivaluri muzicale și teatrale, amintirea talentatului compozitor, mort înainte de vreme, după ce însă a împletit cele dintâi frunze la cununa cântecului românesc armonizat.

Ciprian Porumbescu a lăsat aproape 200 compoziții, unele religioase, altele naționale, inspirate în mare parte din melodiile poporului, și o operetă în două acte, Craiu-nou, cu textul de Vasile Alexandri.

Din aceste opere, împreunate cu melodii de ale altor compozitori români, s'au alcătuit sărbările în cinstea memoriei lui Porumbescu; în cele mai multe părți, ele s'au început cu parastasuri pentru odihna marelui suflet al lui Ciprian, și cu vorbiri despre viața și activitatea celui pomenit.

În București, societatea Carmen, de sub conducerea maestrului Kiriac, a făcut un parastas la biserica Sf. Spiridon, apoi a aranjat un concert cu melodii și fragmente din Craiu-nou.

În Craiova, în mijlocul unei rare însuflețiri, s'a luat hotărârea ridicării unui monument lui Ciprian Porumbescu; societatea corală Hora s'a înscris cu 100 lei.

La Turnu-Măgurele s'a jucat întreagă opereta Craiu-nou etc.

Românii din Austria, începând cu societatea »România Jună« din Viena, și-au împlinit și ei datoria față de regretatul compozitor; în Viena, românii au făcut un parastas și au aranjat o așa numită »convenire socială festivă«; cei din Suceava (Bucovina) pe lângă parastas, au făcut și un pelerinaj la mormântul din Stupea, unde odihnește Ciprian Porumbescu.

Românii din Ungaria au ținut și ei să sărbătorească aniversarea lui Porumbescu; în orașe și în foarte multe sate, s'au aranjat festivități ocazionale.

În Brașov, corul lui Dima a cântat la parastas. Seara concert: cântări de neuitat C. Porumbescu, compoziții de G. Dima, sub a cărui conducere măistră, corul a executat admirabil programul ales. Dl. profesor

Andrei Bârseanu într'un scurt cuvânt comemorativ a vorbit cu multă duioșie de fostul său coleg și prieten.

La Lugos, Reșița-Montana, Prigor, Bozovici, Curtea, Bistrița, Oravița — unde s'au întrunit trei societăți corale —, în Oradea-mare, unde a cântat corul societății Hilaria, și în multe alte localități, au răsunat cântecele veșnic nouă ale lui Porumbescu.

Serbările din Sibiu. Amintirea compozitorului Ciprian Porumbescu a fost serbătorită și în Sibiu în 2/15 Iunie a. c. Dimineața la orele 11 a avut loc un matineu deschis printr'o frumoasă cuvântare a prezidentului reuniunii de muzică din Sibiu, dl Dr. M. E. Cristea, despre muzica națională, apoi s'a cântat »Uvertura națională» de A. Bena, »Inn» de Porumbescu, »Suspine» de A. Bena și »Hora» de G. Dima, iar dl profesor Timotei Popovici a ținut o conferință, schițând în termeni calduși viața și activitatea lui Porumbescu. Trei seri de arândul s'a reprezentat opereta »Craiu nou» și »La sezoătoare» de dl Tib. Brediceanu. Reuniunea de muzică din Sibiu a dovedit și de astădată că dispune de forțe alese și că se menține la înălțimea din trecut. Tânărul ei dirigent, dl A. Bena, a arătat publicului românesc că e vrednic de încrederea ce i-a manifestat-o, când i-a incredințat conducerea reuniunii. D-sa, prin »Uvertura» executată la matineu și la a treia reprezentație, s'a dovedit a fi și un bun compozitor, dela care cu toții așteptăm lucrări frumoase și naționale.

Despre »La sezoătoare», icona din popor într'un act, cu textul de colaboratorii noștri, d-nii C. Sandu-Aldea și I. Boreia, muzica de dl T. Brediceanu, vom vorbi într'un articol special, aducând și câteva fotografii.

Jubileul Împăratului. Dela 27 Aprilie 1879 încoace, când s'au împlinit 25 de ani dela casătoria Împăratului-Rege Francisc Iosif cu frumoasa principesa bavareză Elisabeta, capitala Austriei n'a mai văzut serbătoare atât de impozantă ca în ziua de 12 Iunie n. a. c. — cu prilejul jubileului de 60 de ani de domnie a moșneagului nostru Domnitor. Un cortegiu istoric format din 18 grupuri pitorești i-a făcut pe privitori să vază, rând pe rând, toate fazele — și triste și înălțătoare — prin cari a trecut imperiul austriac dela nașterea lui până în zilele noastre.

Acest cortegiu a fost deschis prin intrarea triumfală a împăratului Rudolf de Habsburg, întemeietorul dinastiei; au urmat apoi, rând pe rând, figurile marcante ale epocii regilor Albercht, Rudolf IV... întâia asediare a Vienei din partea Turcilor (1529) și izbânda armatei imperiale; scene din războiul de 30 de ani; a doua asediare a Vienei și înfrângerea Turcilor (1683); războiul de 7 ani și armata învingătoare a mareșalului Radetzky (1849).

Grupul din urmă, poate cel mai interesant, care înfățișă prezentul, a fost cortegiul naționalităților. Națiunile Austriei, așa cum muncesc și serbătoresc, aceasta a fost ideea fundamentală a grupului acestuia, format din peste 5000 de persoane, reprezentanți ai tuturor popoarelor din imperiul austriac: boemi, dalmatini, galițieni, tirolezi, italieni, croați, sloveni și bucovineni.

Bucovina, cea mai îndepărtată provincie a imperiului, a fost reprezentată prin un grup de 600 persoane: germani, ruteni, români, poloni, coloniști maghiari (ciangâi) și li-

povani (coloniști ruși)... șase națiuni pe un mic petec de pământ. Și reprezentanții acestor popoare s'au prezintat toți în portul lor național, înfățișând Vienei și miilor nenumerate de streini din toată lumea — pitorescul portului, jocurile lor naționale, obiceiurile și îndeletnicirile lor zilnice...

Seara, a avut loc, în rotunda din vastul parc al Vienei un festival nou al grupului naționalităților.

»Momentul cel mai important al acestui festival — serie »N. Fr. Presse» din Viena — a fost buna înțelegere și armonia ce a domnit între aceste popoare, deosebite în ce privește limba, deosebite în ce privește traiul lor... O învălmășală poetică... Dalmatinii conștienți de sine se preumblă gravi și serioși, fără să observe, par'că, admirația cu care îi privesc vienezele... Priurte ei se strecoară ruteni modești și așezați, cântând vesel — sau poate nu sunt ruteni ci români? Nu, români se disting prin un moment infailibil: frumșeta încântătoare a femeilor române și poezia portului lor pitoresc...»

Așa au adus popoarele Austriei omagiul lor moșneagului Domnitor care a avut fericirea de-a împlini 60 de ani de Domnie, în vârstă înaintată de 78 de ani...

Moartea lui Flondor. La Berlin a murit zilele trecute Tudor cavaler de Flondor, membru al Dietei Bucovinei și autorul operetei Moș-Ciocârlian reprezentată cu prilejul expoziției din București, la 1906.

Născut în 1862 la Storojineț, Flondor și-a făcut studiile primare în comuna sa natală. A urmat apoi în Cernăuți, de unde a eșit diplomat al facultății drept. Pe urmă trece în Viena, unde se ocupă cu muzica, deși eră înscris la școala de agronomie.

Printre compozițiile sale din tinerețe, amintim cântecele Marinașul, Vânătorul, Viorelele, Lacrimioasele; vine apoi muzica la vodevilurile Drumul de fier, Cinel-Cinel, Florin și Florica, Arvinte și Pepelea, Milo director și altele.

La Viena, el a compus Din depărtare, Visurile (valsuri) Noaptea țărănească, Rusaliile, Tița Pescărița, Noaptea de Sf. Gheorghe — una din compozițiile sale de frunte — și mai multe bucăți pentru cor: Serenadă, Luna doarme, ect.

Opereta Moș-Ciocârlian, cea din urmă operă cunoscută a lui Flondor, a încununat activitatea sa muzicală, aducându-i marile succese de acum doi ani, succese despre cari s'a scris, la timp, și în revista noastră.

Din Germania. A apărut în ediția a doua romanul lui Marco Brociner: Ionel Fortunat. (Ein Roman aus Rumänien, 461 pag. 8°, Stuttgart, A. Bonz & Sohn. 1908).

Într'o istorie a ziaristicii scrisă de Tony Kellen (Das Zeitungswesen, Kösel's Verlag, 1908) sunt următoarele rânduri privitoare la ziaristica din România:

»În România e ziaristica relativ mai tânără, căci primele încercări de a întemeia un ziar românesc s'au făcut abia în anul 1830. Numărul ziarelor și al r-vistelor au fost în anii 1872: 22; în 1896: 226; în 1901: 320; în 1903: 334. În București au apărut în 1901: 18 jur-

nale românești, 3 în franțuzește, 2 nemțești, 2 grecești și 1 în limba ebreă; pe lângă asta au mai fost 20 până la 25 reviste de cuprins beletristic și literar.

La Poștă s'au comandat în 1905/6 numai 8 exemplare, în 60 de numere. S'au primit din străinătate 5875 ex., în 387,655-numere și au plecat din România 963 ex., în 60,187 numere.

Si mai puțin decât atât publică Dr. Ludwig Salomon în istoria sa generală a ziaristicii. (Allgem. Geschichte des Zeitungswesens, Göschen, 1907 Lipsca) Salomon e autoritate în istoria ziaristicii germane, căoi a tipărit nu de mult, ca cel dintâi, o istorie completă a ei, în 3 vol. Despre România scrie în cartea citată:

«Mult mai bine (decât în Bulgaria) s'a dezvoltat ziaristica în România. Primul ziar, »Românul«, care apare și astăzi, (!) fû întemeiat din partea lui C. A. Rosetti în București (1857). De atunci au apărut peste 20 de ziare (!), între cari și două nemțești: »Bukarester Tageblatt« și »Rumänischer Lloyd«. Ziarul oficial »Monitorul oficial«, apare fără inserate. 10 din celelalte orașe ale regelui își au ziarele lor proprii; Iași are patru» (p. 161—2).

Societatea feminină »Deutscher Lyzeumklub« din Berlin care formează o sucursală a clubului internațional femeiesc din Paris și Londra, plănuiește aranjarea unei expoziții internaționale de artă populară, în a. 1909. De oarece societatea se bucură de un renume foarte bun în cercurile cele mai înalte, și-a asigurat concursul societăților celor mai de seamă din Austro-Ungaria, Italia, Anglia, Suedia, Norvegia, Rusia, România și din alte state. În comitetul de onoare vedem că figurează și M. S. Regina României, în fruntea principeselor germane. Conducerea e încredințată specialiștilor germani, între cari e și directorul general al muzeelor regale, Bode. Ar fi de dorit ca și societățile noastre din Sibiu, Brașov, etc. să intre în legături cu comitetul central, ca să fim reprezentate cât mai bine.

(Adresa: Deutscher Lyzeumklub E. V., Berlin, Viktoriastrasse 26 a.)

Se plănuiește o mișcare internațională pentru propaganda istoriei artelor. Cei mai de seamă scriitori de artă din Germania, Anglia, America, Franța și Italia vor tipări manuale de artă. Manualele acestea, cari vor apărea în mai multe limbi, au misiunea să introducă în istoria artelor pe laic, simplu, fără balastul pedant al datelor erudite. Fiecare volum va conține cam 600 de ilustrații și nu va avea un preț mai mare de 7—8 coroane. Ediția germană apare la Julius Hoffmann în Stuttgart.

»Societatea Shakespeare« germană și-a ținut zilele trecute adunarea generală în Weimar. E interesant să se știe că traducerea întreprinsă de Schlegel-Tieck, nu mai e multămitoare pentru timpurile noastre. Societatea a însărcinat de vre-o câțiva ani pe profesorul Conrad-Gross-Lichtenfelde cu o revizie a textului. Cu toate discuțiile pătimașe, cari au avut loc la adunarea din Weimar din cauza aceasta, prof. Conrad a urmărit lucrarea de care s'a apucat.

Doă întreprinderi mari de librărie s'au pornit de câteva luni în Germania, pentru răspândirea gustului de citit în masele poporului și pentru contrabalansarea literaturii fasciculare, care a năpădit satele și mai cu seamă cartierele orașelor mari în chip îngrozitor. O întreprindere e aceea condusă de scriitorul Rudolf Presber: »Die Bücher des deutschen Hauses« (Cărțile casei germane) Volume elegante, hârtie bună, litere mari, cetețe, material ales din toate literaturile. Prețuri foarte mici (75 de Pfenigi vol.) Cărțile acestea sunt o podoabă pentru orice bibliotecă, ca înfătoșare și ca conținut. Ca să se răspândească mai bine, a intrat, redactorul bibliotecii, în legătură cu o societate, care se ocupă în special cu lăfăirea cărților bune, cu »noua societate a prietenilor cărților«. (»Neue Gesellschaft der Bücherfreunde«). Aceasta a găsit un expedient nou, cu care se va face o încercare: volumele se pot avea gratis, dacă doritorii cumpără dela librăriile unde se împart mărci speciale și adună 50 de mărci de acestea.

Altă întreprindere, a două, e aceea a cunoscutei firme August Scherl, care editează revistele »Die Woche«, »Gartenlaube« și o mulțime de alte jurnale și reviste. Planul e următorul: poporul trebuie învățat treptat cu literatura cea bună. De aceea e de lipsa o gradatie în lectură: dela literatura apropiată de senzație, până la »Darea și averea« lui Gustav Freytag sau la celelalte mărgăritare ale literaturii, Volumele sunt aduse acasă de factori speciali ai firmei, sunt luate după o săptămână de aceștia și se succed în ordine cronologică. Prețul unui împrumut e de 10 Pf. (12 bani.) Împotriva lui Scherl se ridică multe învinșiri. Viitorul va arăta dacă va prinde această întreprindere.

Ultimul număr (15) din »Das literarische Echo«: »A murit în Iași, în 20 Ian. a. c. Ronetti Român, un reprezentant marcant (hervorragend) al literaturii române. S'a născut în 1852 și a studiat în România și Berlin. Lucrarea sa principală e drama luată din milieul românino-evreu »Manasse«, care s'a jucat cu mare succes pe scena teatrului național din București.»

În Martie a. c. s'a jucat în Berlin pentru prima oară piesa lui Molnár »Az ördög«, și în limba germană, după ce a avut succes în »Volkstheater«-ul din Viena. E piesa, care a făcut revoluție în sâmul membrilor academiei maghiare. Presa din Berlin nu l-a primit pe Molnár cu osanale, deși a recunoscut că are unele calități scenice, șterpelite cu deșteptăciune dela scriitorii »în vogă« de acum. Servaes scrie în »Tag«: »Un Henry-Bernstein budapestan, molipsit de Wilde«.

Ca să se vadă cât de popular este Björnstjerne Björnson în patria sa, servească aceste date scoase din revista »März«. Operele lui au apărut mai înainte cu câțiva ani în ediție completă, care a fost cumpărată de 15,000 de abonați. Acum pregătește o casă de editură, o ediție ieftină, populară a scrierilor lui Björnson. Subscripția a avut următorul rezultat: 24 Aug. (1907) 5500, 28 Aug. 8100, 30 Aug. 13.209, 2 Sept. 15.528, 3 Sept. 17.418, 4 Sept. 20.000. — 20,000 de abonați într'o jumătate de lună, în vară și nu înaintea Crăciunului!

Trebuie să se amintească că Suedia își are edițiile ei proprii, cari aici nu s'au luat în considerare. Și încă una — Norvegia și Danemarca, unde se cetesc operele originale ale lui B. au laolaltă cam 4 milioane de locuitori! Cifra mai elocventă nu se poate. H. P. P.

O polemică în „Mercure de France“. Interesantă mai mult pentru cetitorii francezi. În nr. din 16 Noembrie 1907 (LXX) se tipărește o biografie și o apreciere mai lungă a lui B. P. Hasden, ca „poet, istoric, savant și spiritist“. Articolul e scris de dl M. Craiovan. Dl C. amintește, per tangentem, că România, Ungaria, Bucovina, Macedonia, Basarabia și Istria sunt „țări de limbă română“ (pays de langue roumaine) gândindu-se la împărțea filologică. F. de Gerardo, corespondentul ungar al revistei, ală cu cale să protesteze contra afirmației acesteia (16 Dec. 1907), intitulându-și declarația: **Ungaria și România-Mare.** Nu știe ce vor zice Italianii, Istrienii și Slavii din Macedonia, cari sunt înregimentați în România-Mare, dar Ungaria nu poate să fie țară românească, fiind Românii 4 mil., față de 10 milioane de maghiari. La aceasta răspunde dl Craiovan, (16 Ian. 1908) întovărășit de corespondentul român al revistei, Marcel Montandon (acelaș număr). Dl Gerardo nu cunoaște, după cum se vede, expresia „pays de langue“. Cu acelaș drept să numără și Svițera și Canada între țările franceze, deși nu sunt sub dominație franceză. Dl Montandon amintește dlui Gerardo de istoriograful Horváth, care susțineă sus și tare, că Adam a fost ungar, mai vorbește de marele avantaj al maghiarizării, de Björson, de studiile lui Weigand, Budinsky, de „România“, și Bratter — o literatură întreagă pentru cele ce vrea să cunoască chestiunea română. Gerardo răspunde (16 Febr. 1908) luând peste picior pe „subitul sau prieten Montandon“. E ală întrebare dacă-i reușește.

Constată: că Aerenthal a arătat manualele geografice din România cu teritorul Transilvaniei ca făcând parte din România, că Românii nu se maghiarizează de loc, că în Istria sunt 3 sate românești, că legea Tisza are o taxă de înscriere mai mică decât spusese dl Montandon, că în Banatul Timișan sunt trei sate franceze și deci Ungaria e franceză.

Curat povestea cu cocoșul roșu...

Jurnalistică la universitățile germane. Deputatul Rosnow a ținut în ziua de 19 Martie 1908 o vorbire în parlamentul din Berlin, cerând introducerea jurnalistică ca studiu universitar. E de interes să reproducem constatările lui în privința aceasta: În Prusia nu s'a făcut aproape nimic până acum. În Berlin s'a ținut un singur curs din domeniul acesta (în 1906). În Elveția s'a introdus deja (Berna). Profesorul Koch ține de mai mulți ani cursuri practice și prelegeri, în Heidelberg. În semestrul de vară 1907 a cetit despre Istoria, Ființa și importanța presei, având vre-o 200 de ascultători. În semestrul de vară 1908 găsim cursul: Istoria, ființa și importanța opiniei publice, a presei și a jurnalismului în Germania). Profesorul Wenckstern prelege în Breslau, după ce a înecat de multe ori să introducă curentul în Greifswald, unde a fost profesor. Școlile superioare comerciale din

Lipsca și din Berlin au introdus și ele cursuri pentru jurnalistică. În școala superioară comercială din Colonia ține prelegeri redactorul Dr. Rob. Brühner, (care a tipărit o istorie a jurnalistică moderne, în 1907). După cum vedem curentul s'a pornit cu șanse bune de reușită.

În 21 Septembrie se va ține în Berlin al 12-lea congres internațional al presei. Între punctele, cari se vor discuta vor fi și următoarele: înființarea judecătoriilor de presă (arbitrii), secretul jurnalistic, asigurarea mutuală internațională a ziarștilor, scăderea tarifelor postelor și telegrafului pentru presă, activitatea congreselor celorlalte și interesul societăților presei în legătura cu acestea și planuri pentru revizuirea condițiilor dela Berna.

Vor fi reprezentanți din toate țările: Germania, Franța, Austria, Anglia, Italia, Belgia, Danemarca, Elveția, Ungaria. Numai România nu o vedem reprezentată nicăiri. Congresul va ține 5 zile și promite a fi foarte bine ceretat. S'au anunțat până acum 400 de participanți.

H. P. P.

Sărbările „Junimeii“ din Bucovina, cu prilejul împlinirii celor 30 ani dela înființarea ei, s'au început la 27 Mai st. v. în mijlocul unei asistențe numeroase; scriitori și profesori din țară ca d-nii N. Iorga, C. Stere, Simion Mehedinți, M. Sadoveanu, St. Iosif, D. Anghel Z. Bărsan ș. a., au luat parte la aceste sărbări, invitați fiind de comitetul societății. În ziua primă, D. Onciul a vorbit în casa națională, amintind tinerimii că ea are multe drepturi de afirmare pe toate terenurile, în Bucovina.

Vorbind după dl Dori Popovici — care a stăruit asupra meritelor „Junimeii“, — dl Nicolae Iorga a arătat că „e de datoria unor profesori universitari români de a veni acolo unde tinerii universitari români serbează o aniversare de muncă și cultura națională sub steagul cu cele trei culori, care e al neamului de pretutindeni, și în România liberă și al statului.“

Au vorbit apoi dl Mehedinți și un țaran; ziua 'ntăi s'a sfârșit printr'un „comers“ care a ținut până noaptea târziu.

A doua zi, vicarul metropolitan, episcopul Călinescu a oficiat slujba bisericească și parastas, la catedrală, după care a urmat cuvântarea dlui Tarnavski, profesor.

Apoi, s'a desvelit un răușit portret al sărbătoritului D. Onciul; dl N. Iorga a arătat meritele prietenului și colegului său mai mare, și a înfățișat ascultătorilor figura măreață a de curând dispărutului G. Popovici.

S'a făcut apoi literatură: conferința dlui Iorga și recitări de dnii Anghel, Sadoveanu și Iosif.

Seara s'a dat la teatru „Zorile“ dlui St. O. Iosif, iar în ziua următoare, excursionștii au plecat în pelerinaj, la Putna, având în mijlocul lor și pe dl C. Stere, directorul „Vieții românești“.

Toate acestea s'au petrecut în mijlocul unui entuziasm rar; după plecarea oaspeților din România, s'a oficiat un parastas în amintirea lui Ștefan cel Mare.

Știri. În numărul de față începem cu reproducerea aquarelelor pictorului Satmary de pe la mijlocul veacului trecut, cari au o deosebită valoare istorică culturală. În unul din numerele viitoare vom continua, și vom publica și un articol informativ despre acest pictor.

* La »Universitatea Analelor» din Paris, (vezi Luceafărul nr. 7 an, 1907) instituțiune întemeiată și condusă de d-na Yvonne Sarcey-Brisson, între conferințele multe și variate ținute de cei mai buni scriitori francezi ca: Emil Faguet, Adolphe Brisson, Maurice Barrès, Georges Claretie, Henri Lavedan, Jean Aicard, Georges d'Espèrès, Jean Richepin și alții, vedem cu mulțămire că se anunță și o sedință, consacrată »Baladelor românești». La această sedință, prezidată de d-ra Elena Văcărescu, traducătoarea baladelor în limba franceză, poetul Auguste Dorchain va ține o conferință urmată de concert. Baladele vor fi, unele recitate, altele cântate de artiști eminenți în costume originale românești.

* La alegerile din urmă, a făcut mare valvă în presa franceză, candidatura unei femei: D-ra Jeanne Laloë. Toate zărele au numit-o »prima candidată în Franța». S'au găsit însă unii cari să-i conteste dreptul la gradul de »Primă candidată» povestind următoarele: În 1894, când lupta pentru egalitate era la culme, femeile, cari erau în fruntea mișcării, cerând și egalitatea de sex, hotărâră să prezinte și ele o candidată la alegere. George Sand și alte scriitoare contemporane refuzară, iar la urmă, fû aleasă de candidată o mare adeptă a »feminismului» D-na Desroches, al cărei nume se deslușă în curând, cu litera mari, pe un afiș care începea cu următoarele cuvinte:

Bărbaților, ce vreți să fiți?

Tirani,

Filosoși,

Sau negliobi?

Tirani — vă vom combate,

Filosoși — vom discuta cu voi,

Negliobi — vă vom desprețui.

Urmă apoi programul . . .

Așa dar, precum se vede, n'a fost D-ra Laloë prima femeie în Franța, care s'a expus ridicolului pentru cauza feminismului exagerat și nesănătos.

* Raportul anual pe anul administrativ 1907, al societății muzicale »Armonia» din Cernăuți, a apărut în urma adunării generale ordinare, ce s'a ținut la 7 Aprilie st. n. 1908.

El cuprinde, în șir cronologic, toate prestațiunile societății corale »Armonia», în decursul anului 1907, și toate evenimentele mai remarcabile privitoare la societate. După cum rezultă din anuar putem vedea, că societatea își dă toată silința, să desvolte o activitate cât să poate de puternică pe terenul muzical românesc. Majoritatea producțiilor și a cântecelor predate sunt curat românești. Programele producțiilor au fost totdeauna foarte bogate (22 la număr) și alese, așa că succesul lor a fost cât să poate de mulțumitor. La aceste succese a contribuit, pe lângă silința dirigenților, foarte mult și zelul și participarea regulată a membrilor activi.

Armonia are cu totul 254 de membrii. Dintre aceștia 11 membri onorari, 20 membri fondatori, 60 membri sprijinitori și 163 membri activi, între cari și câțiva soliști buni.

* Doamna și dl Z. Bârsan, artiștii noștri nouă tuturor atât de dragi, au fost angajați la Teatrul Național din București pentru stagiunea de toamnă.

Înainte de a-și începe activitatea pe scena primului

teatru din România, d-na și dl Bârsan vor mai veni, în cursul verii, dincoace de Carpați pentru a da o nouă serie de reprezentații în centrele noastre românești.

Suntem convinși că vor fi primiți și de data aceasta cu vechea dragoste, de care s'au învrednicit prin prestațiile lor ținute la nivel artistic înalt.

* Duminecă, 14 Iunie n., a răposat după grele suferințe în comuna sa natală, Șard, publicistul român Traian H. Pop, fost ani îndelungați redactor al ziarului »Gazeta Transilvaniei» din Brașov. Munca grea de gazetar, suferințele închisorii de stat (în 1890 a fost condamnat la un an închisoare), grijile materiale de cari e legată la noi traiul de gazetar — i-au zdruccinat sănătatea și lunile din urmă i se întunecase mintea. Tr. H. Pop moare în vârstă de abia 44 de ani, lăsând după sine patru copii nevărstnici și o văduvă nemângăiată.

Traian H. Pop a scris și numeroase poezii, nuvele și schițe, fără să se fi putut, de acest teren.

A fost un gazetar bun și conștiincios și a murit martir al muncii sale desinteresate.

A fost înmormântat, în Șard, la 17 Iunie.

Odihnască în pace!

* Dl N. Iorga împreună cu mai mulți profesori s'au hotărât să țină la Vălenii de munte (România) cursuri de vacanță, cari vor dura dela 1 Iulie v. până la 1 Septembrie v. Se vor ține deci din istoria Românilor, istoria literaturii românești, Geografia României, istoria bisericii românești, economia națională românească, istoria literaturilor moderne și alte cursuri cari nu s'au anunțat încă. Îndemnăm pe tinerii noștri universitari și pe toți cei dornici de învățatură românească să pelerineze la Vălenii de munte, care e și un loc de odihnă, liniștit, jefiu și cu aer bun. Iată înființate cursurile pentru tinerimea română de pretutindeni, de cari s'a vorbit atâtea de câțiva ani! Toți câți vor merge să asiste la aceste cursuri de sigur nu se vor întoarce cu păreri de rău.

* Csermely Gyula, scriitor ungar, a scos un volum de novele, a căror subiecte sunt luate din viața țăranilor români.

* Dl profesor Dimitrie Comșa din Sibiu a primit dela Ministerul instrucțiunii publice din România suma de Lei 7400 pentru tipărirea unui »Album de creștături în lemn». Cunoaștem câteva planșe din acest album și putem spune că al doilea album al dlui Comșa va fi tot așa de prețios ca și primul, țipări cu cheltuiala »Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiului».

* »Cancer la inimă», noua piesă a dlui H. G. Lecca, are toate defectele și toate calitățile dsale, plus marele defect că se petrece într'un mediu nici românesc, nici strain, plus un alt mare defect: acela că nu e piesă originală, după cum spun unii, ci teatralizarea unei nuvele de Jean Lorrain.

Dl Lecca scrie frumos românește, conduce dialogul cu multă ușurință și acțiunea cu o îndemănare de om care cunoaște bine tainele scenei; în schimb, intriga e banală, adeseori acte întregi nula, iar desnodământul melodramatic.

Scene, acte de prisos, găsești câte vrei în teatrul dlui Lecca; d-sa a tradus multe piese străine; inolețnicirea aceasta i-a dăruit o virtuozitate de bun tehnician, dar nu i-a putut desvolta inspirația — care, în niciuna din

piesele următoare ale dlui Lecca, nu s'a ridicat mai presus de Casta-Diva.

... Și iată de ce, calitățile exterioare ale dramelor dlui Lecca vor folosi viitorilor autori dramatici, — fără ca autorul Cancerului la inimă să fie dat ca exemplu de putere de invențiune, sau creator de personaje, sau ca un norocos zugrăvitor al timpului său.

* A murit la Pisa, în Italia, senatorul S. B. Giorgini, ginerele lui Manzoni și unul dintre cei din urmă supra-viețuitori ai lui Risorgimento.

Născut în 1818, el a fost amestecat în toate marile evenimente cari au pregătit independența și înfățișarea Italiei.

Senatorul Giorgini era un moșneag simpatic, foarte cult, plin de amintiri și de învățături; niciodată nu te puteai despărți de el, fără să fi aflat ceva nou.

Singurul, nevinovatul cusur al bătrânețelor sale, erau versurile...

Seriă poeme întregi, în latinește și i le cetia răposatului papă, Leon XIII.

Într-o zi, papa îi spuse că ultima lui poezie e foarte frumoasă, dar că are două greșeli de ritm.

— De altfel, îi zise papa, nu le mai cauți, fiindcă nici eu nu știu pe unde mai sânt...

»Pentru oameni de vârsta noastră, ca și pentru cei cari au altă meserie, e o plăcere să stăm și să căutam greșelile poezilor!..»

Și papa Leon XIII surise șiret.

Poșta Redacției.

D. M. S. Blaj. E mai bine dacă lași filozofia în plata Domnului. Mai ales în poezie ea e foarte ingrata. În »Muritorule», care incontestabil are strofe bune, ce spui? Că omul tot învață ca în urmă să moară prost?! Poate că-i adevărată, înțelepciunea asta a lui Socrates, dar în poezie n'are rost. — Vezi, e foarte greu să dai sfaturi sufletului, care își are structura și felul lui de a fi, de aceea bagi de seamă că ne cam ferim de ele. Nu-ți dăm nici d-tale decât unul singur: nu te grabi cu publicarea poeziilor!

O. P. R. Iași. »Din Ceartă» am primit-o și va apărea în numările viitoare.

L. B. în S. Sonetul nu e reușit.

D. M. S. în B. De astădată, cu părere de rău, nu vă putem spune mai mult. Nădejdea însă nu o pierdeți, căci mult încercă omul până reușește...

Avis.

Vestim pe on. noștri abonați, rămași în urmă cu plata abonamentului, că deodată cu acest număr le-am expediat prin poșta chitanțele de încasare, pe cari rugăm să binevoiască a le răscumpăra.

Administrația.

Redactor: OCT. C. TÂSLĂUANU.

În prăvălia dlui

A. MORAWETZ

Sibiu, Str. Ciznădiei Nr. 14.

să pot cumpăra cu prețuri reduse, cele mai elegante, moderne și solide obiecte de lux; oroloage, juvaeruri, și argintărie de casa.

Costume bărbătești de tot felul, Reverenzi perfect croite și Uniforme militare

se pot comanda cu toată încrederea la firma bine cunoscută

Petrașcu

Sibiu, Str. Ciznădiei Nr. 34.

Materialul este cel mai bun, prețuri cât se poate de moderate și executarea comenzilor urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Tuturor Românilor buni, doritori de a încuraja industria românească, le recomandăm călduros, să lucreze la aceasta firmă solidă.

Numai 18 cor. costa 3 metri stofă pentru un costum complet bărbătesc, camgaru — culoare după plac — în magazinul »Országos Posztókvivelteli Áruház» Budapest VII. Verseny u. 2. Comande cu ramburse. Modele se trimit gratuit.

Unelte de gospodărie și bucătărie

pentru sezonul de vară.

Sticle pentru dulceață și compoturi
Căldări pentru aburi.

Teascuri pentru poame

Cărlig de scos sămburii.

Aparatul și sticlele lui **Weck** pentru conservarea poamelor, a legumelor și cărnurilor.

Prospecte gratuit

Serviciu de fier.

Mașină pentru înghețată.

Dulapuri de ghiața (recitori)

Becuri de spirit »Amor», cea mai frumoasă lumină pentru grădini, stațiuni de vară și verande.

Lămpaș de grădină; sticle »Thermos», cari în orice beutura, mai multe ciasuri, rece sau caldă.

Articole de călătorie, pentru turiști și manevre.

JOSEF JIKELI

Heltauergasse 47. (1)

Harta Compusă a Ungariei

de

Dr. Fr. Schuller,

aprobată de Înalt. Minister al Instrucțiunii publice și de Ven. Consistor arhidiecezan ort. rom., recomandată pentru a se introduce în școli ca mijloc ușor și plăcut de a învăța Geografia Ungariei; este totodată și un joc plăcut pentru copii în familie. **Ediția de lux, Cor. 5.50, ediția școlară Cor. 3.**

Prospecte, deslușiri, precum și blocuri pentru desemnarea Hartei, oferă gratuit și franco.

Francisc Neuzil,

Compactor, Sibiu. (8)

În atelierul lui să mai pregătească en gros: Blocuri de desen „Globus” și Blocuri de desen „Donath”.

Cheia profesorului Donath pentru deslegarea proporțiilor de suprafață a diferitelor obiecte plane; Herbariul profesorului Găspăr precum și Mape spre păstrarea documentelor.

Primul atelier de uniforme din Ardeal

Fundat în anul 1872.

Medalii de argint

și de aur.

A. ZACH

posesor

T. Vilhelm Zach, Sibiu, Str. Ciznădiei 57.

Furnisor al mai multor institute militare.

Mare deposit de stofe din țară și străinătate, pentru haine civile și militare. Specialist în costume de călărie; pantaloni englezești fașon „breches”. Asortiment bogat de armatură și recușite de scrimă și duel. Pregătește tot felul de uniforme pentru toate armele din orice țară precum și haine civile. Croială modernă și perfect potrivită după jurnalele cele mai nouă.

Prețuri fixe, serviciu prompt, condițiile de plată, după învoială. (7)

În Librăria lui W. Krafft în Sibiu (Nagyszeben)

se află:

(Prețurile în coroane.)

- Marcu, Dr. I. și St. Roșianu, **Alcoolismul și urmările lui**, 1.10.
- Maupassant G. de, **Povestiri alese**, traduceri de M. Sadoveanu, 2.—
- **O viață**, roman cu un studiu de Emile Faguet. Traducere de Em. Gârleanu, 2.—
- Minulescu I., **Romanțe**. Pentru mai târziu, poezii, 2.—
- Moldovan C., **Flacări**, poezii, 2.—
- Panțu I. C., **Știința Conturilor sau Contabilitatea în partidă dublă**, 4.—
- Payot J., **Educația voinței**, traducere de Nic. Pandelea, 1.50.
- Pestean G. Cor., **Noul Safana**, Carte albă cu ritme, poezii, 3.—
- Poezii pentru copii**, culese și publicate de G. H., 1.50.
- Pop Vasile, **Cum iubește o fată**, nuvele, Ediț. II, 1.50.
- Principii de Educație școlară și socială**, —.00.
- Prohászka, Dr. O., **Isus Christos și viața modernă**, conferințe pentru inteligenți, traducere de Dr. E. Dăianu, leg., 1.50.
- **Apostolie modernă**, tradusă de Dr. E. Dăianu, broș., —.50, leg., 1.—
- **Isus Christos și Apostolie modernă legate laolaltă**, 2.—
- Rădulescu-Niger N., **Patriotism**. **Tribunul poporului**, roman social, 3.—
- Riria, **Ultima rază din viața lui Eminescu**, dialog dramatic în 3 scene, 1.50.
- **Elvira**, tragedie în cinci acte, 2.—
- Sadoveanu M., **O istorie de demult**, nuvele, 2.—
- **Însemnările lui Nicolai Manea**, 2.—
- Sandu Const., **Selecțiunea metodică a cerealelor și bazele științifice ale selecțiunii**, 3.—
- Sandu-Aldea, **Pe drumul Bărăganului**, nuvele, 1.50.
- Span, Dr. P., **Leții de didactică**. În uzul școlaelor pedagogice, 2.40.
- Span, Dr. P., **Leții de psihologie**. În uzul școlaelor pedagogice, 1.20.
- Stavridi, Dr. C., **Îngrijirea copiilor nou născuți, Prematuri sau la timp găsiți, părăsiți sau orfan**, 1.—
- **Tine Nicolae, Rime vesele**, monologuri, 1.—
- **Monologuri în versuri**. Ediție completă, 1.—
- Verzea Zoe, **În lumea de azi**, comedie de moravuri în 4 acte, 1.50.
- Vlahuța A., **Clipe de liniște**, nuvele, 1.50.
- Voitschi, Dr. E., **Prelegeri academice din teologia morală ortodoxă**. Vol. I. Introducere, 6.—
- Zamfirescu D., **Alte Orizonturi**, poezii, 1.50.
- **Poezii nouă**, 1.50.
- **Imnuri păgâne**, poezii nouă, 1.50.

Biblioteca științifică.

- Lăzărescu A., **Fața economică a pământului**, studiu de geografie economică, 1.—
- Cauchy August, **Șapte lecțiuni de fizică generală**, traduse de St. Michăescu, —.42.
- Tyndall John, **Căldură și frig**, traducere de St. Michăescu, —.65.

Biblioteca Socec.

- Nr. 1. Carmen-S., **Poveștile Pelesului**, —.95.
- „ 2. Rosetti, Mircea G. A., **Nuvele**, cu o notiță biografică de E. Costinescu, —.95.
- „ 3. Alexandri V., **Poezii populare ale Românilor**. Partea I: Legendă, Balade, Cântecce bătrânești, —.95.
- „ 4. — **Poezii populare ale Românilor**. Partea II, Doine și Hore, —.95.

(Va urma).